

„Mi történik, ha a pogányok, a nemzetek, a Krisztusban nem hívők megnyíló szeme azt látja, hogy a Krisztusban hívők közösségében még gonoszabbul, még embertelenebbül, még lelketlenebbül és még igaztalanabbul bánnak egymással, mint az úgynevezett világiak között szokás, akiknek a szeme vak az Isten világosságának látására?”
A vasárnap igéje ► 2. oldal

„...díszelei között mégis emberré érnek ezek a gyerekek. Mert a néha csetlő-botló, tökéletlen felnőtt világtól megkapják, amire leginkább szükségük van: a szeretetet és az elfogadást.”
Sráckor ► 10. oldal

„Számomra az *Evangelikus Élet* olvasása nemcsak információ-szerzést jelent, hanem egyben imaóra is.”

Vezércikkvisszhangok
– kommentár nélkül ► 13. oldal

Tanítványok vagyunk? ► 3. oldal
Egy ostromnapló tükrében ► 5. oldal
Világháború a bélyegeken ► 6. oldal
Egy volt államtitkár tantételei ► 7. oldal
Rámpás karácsonyi angyalok ► 11. oldal
Huszonöt éves a Mandák kórus ► 15. oldal

A BUDAPESTI SZILÁGYI DEZSŐ TÉRI REFORMÁTUS TEMPLOM – GALAMBOS ADÁM FELVÉTELE

Utóirat egy újévi jókivánsághoz

■ PETRŐCZI ÉVA

2014 végén már nem csigapostán, hanem e-mailben jöttek-jöttek hozzáink – ahogyan sok ezer más magyar háztartásba –, a mi címeinkre is az újévi jókivánságok. Mindegyik vígságszerzőnek, örömhözónak bizonyult, de talán egyik sem annyira, mint a Protestáns Újságírók Szövetségében megismert *Béres László Attiláé*, akinek írásait az *Evangelikus Élet* olvasói is jól ismerik.

Attila egy, a sorkezdő betűkből „Baldog új évet kívánok” mondatot kiadó népköltést választott megörvendeztetésünkre. Az ismeretlen, de nagyon bölcs szerző kis verséből most négy sort idézek, azokat, amelyek nagyon különböznek az átlagos, könnyed rigmusok többségétől: „Álnok szavak többé ne búsítsanak, / Növekedjék az igaz barátok tábora, / Okosan élj, ne legyél ostoba, / Kívánom neked, legyen 365 szép ünneped.”

Az e-mail nem csupán baráti szívról, de valóságos keresztyénbarátság-specialistájának számító küldője rendkívül alkalmas, címzettjeit nem kizárólag az új esztendő első napjaiban, de hosszú távon is felvidító, egyszersmind megerősítő szöveget választott. Valószínűleg nem véletlenül. Hanem azért, mert tudván tudja, hogy egy-egy évkezdet nem csupán a jókivánságot küldőket hajtja a villanyposta irányába, hanem a

névtelen acsakodók-vádaskodók, az álnok szavakkal soha nem takarékoskodók is csúcsra járnak ilyenkor. Kegyetlen logikájuk szerint ugyanis már a naptár első lapjain figyelmeztetnek.

„Álnok szavak többé ne búsítsanak, Növekedjék az igaz barátok tábora, Okosan élj, ne legyél ostoba, Kívánom neked, legyen 365 szép ünneped.”

tetniük kell áldozataikat arra, hogy továbbra sem számíthatnak irgalomra; a legjobb szándékú szavaikkal el is mindenkor torzító tükröt tartanak. És itt jön a képbe a kollega küldte okos és kedves rigmus.

Olyan ez a néhány, nagyon egyszerű szövegű sor, mint – biblikusán fogalmazva – a gileádi balzsam, a barátság és a szeretet gyógyírja, amely alkalmas a múlt és a jelen sebeinek gyógyítására. Köszönet azoknak a jóakarátú embertársainknak, akik ezt időről időre eszünkbe juttatják. S akik ezzel a balzsammal mindig készek életünk terhein könnyíteni. Január elején éppúgy, mint az év minden, Isten által nem gyűlölködésre, hanem szeretetre rendelt napján!

„Fogadjátok be egymást...”

Felhívás az egyház népéhez és a jóakarátú emberekhez segítségnyújtásra a rendkívüli hidegben

A világ közel 80 millió evangélikusának 2015-ös bibliai jelmondata így hangzik: „Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére.” (Róm 15,7) A Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezetei és intézményei is ennek az apostoli útmutatásnak jegyében kezdik az évet. A hazánkban tapasztalható szegénységet, a még mindig gyakori kirekesztést és az esélyegyenlőség hiányát érzékelve továbbra is szeretnénk hitelesen jelen lenni a rászorulóknak között.

Ezekben a rendkívül hideg napokban elsősorban azokra az embertársainkra kell, hogy irányuljon a figyelmünk, akiknek egészsége és élete is veszélybe kerül, ha nem kapnak időben érdemi segítséget. Nemcsak a hajléktalanokra érvényes ez, hanem azokra is, akik otthonukban élnek ugyan, de nem jutnak tüzelőhöz, és fennáll annak veszélye, hogy saját lakásukban fagynak meg. Tartani lehet attól, hogy az ünnepek elmúltával már kevesebb figyelem irányul rájuk.

Ezért felhívjuk híveinket és jóakarátú embertársainkat arra, hogy – a szarvasi evangélikusok példáját is követve – vegyék számba környezetükben azokat, akik veszélyhelyzetben vannak. Látogatásnak el hozzájuk, biztosítva nekik a túléléshez és az emberi méltóság helyreállításához szükséges tárgyi vagy anyagi segítséget. Kérjük, hogy – a diakóniai és szociális intézményekhez kapcsolódva – léteítsenek krízisközpontokat, lehetőség szerint pedig nyissák meg a rászorulóknak előtt a gyülekezet megfelelő, fűtött helyiségeit. Bízunk benne, hogy intézményeink képzett szakemberei, valamint önkéntesek segítségével mellőlük tudunk állni a bajban.

Fogadjátok be egymást, ahogy Krisztus is befogadott titeket!
Budapest, 2015. január 1.

■ DR. FABINY TAMÁS,
a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai munkáért felelős püspöke

Prágából a spanyolországi Valenciába „vándorol” a taizéi találkozók

► Szilveszter estéjén *Alois* testvér, a taizéi ökumenikus közösség perjele jelentette be a Prágában összegyűlt fiataloknak, hogy a következő európai találkozót a spanyolországi Valenciában tartják. Vendégszerető ország várja a fiatalokat, mely ma komoly gazdasági nehézségekkel küzd.

A cseh fővárosban december 29. és január 2. között megrendezett taizéi találkozón harmincezer fiatal vett részt, akiknek vidám jelenléte és tiszteletteljes viselkedése a tömegközlekedési eszközökön, illetve a történelmi belvárosban érezhető volt. A tizenhét prágai templomban összegyűlt fiatalok tanúságot tettek a hitről a város szívében. A cseh közszolgálati televízió élőben közvetítette az esti imát december 30-án és január 1-jén este 7 órától.

A találkozón *Alois* testvér bejelentette, hogy áprilisban Moszkvába látogat néhány testvérral és különböző országokból való közel száz fiatalal, hogy együtt ünnepeljék Krisztus feltámadását az ortodox húsvét alkalmából. A látogatás Minszkben folytatódik. Ezt követően egy másik, hasonló számú fiatalból álló csoporttal *Alois* testvér meglátogatja a kijevi és lvovi keresztyén közösségeket.

A taizéi találkozó alkalmából közölték *Alois* testvér 2015-re szóló javaslatait, amelyek arra vonatko-

nak, hogy miként váljunk a föld sávjává. Ismertették a résztvevőkkel a különböző egyházak elöljáróinak és a nemzetközi szervezeteknek az üzeneteit is.

Az idei év végére Spanyolországba tervezett ifjúsági találkozóval kapcsolatban *Antonio Cañizares* bíboros, az egyházmegye érseke halálját fejezte ki az ökumenikus közösségnek a döntésért, és buzdította a fiatalokat, hogy nagy számban vegyenek majd részt a találkozón. „Egyházi és imatálatkozó lesz a keresztyények egységéért, amely nagy ösztönzést ad a valenciai helyi egyháznak is, hogy megélje azt, amit Taizé kínál” – nyilatkozta a bíboros. Valencia tartomány, hogy nagy számban vegyenek majd részt a találkozón. „Egyházi és imatálatkozó lesz a keresztyények egységéért, amely nagy ösztönzést ad a valenciai helyi egyháznak is, hogy megélje azt, amit Taizé kínál” – nyilatkozta a bíboros. Valencia tartomány, hogy nagy számban vegyenek majd részt a találkozón. „Egyházi és imatálatkozó lesz a keresztyények egységéért, amely nagy ösztönzést ad a valenciai helyi egyháznak is, hogy megélje azt, amit Taizé kínál” – nyilatkozta a bíboros.

■ MAGYAR KURÍR

Mi Atyánk

Az egység gondolata az Aliansz-imahét nyitó istentiszteletén

► Az új esztendő első vasárnapján tartották az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség január 11-ig tartó imahetének nyitó istentiszteletét a budapesti Szilágyi Dezső téri református templomban. Ezen az imahétén a fókuszban a *Miatyánk* egyes sorai állnak.

Imahét, amikor a testvérek békésen együtt énekelnek és imádkoznak – így is fogalmazhatnánk, ha az Aliansz-imahét nyitó istentiszteletét akarnánk röviden összefoglalni. A Szilágyi Dezső téri református templomban ugyanis különböző felekezetű, jóakarátú fiatal és idősebb hívők gyűltek össze, hogy közösen adjanak hálát az Úrnak. Az Úrnak, aki összeköt, aki által testvérei vagyunk egymásnak, és aki által imádkozhatunk.

Az imahét fókuszába az Úrtól tanult imádság került. *Szeverényi János* evangélikus lelkész – mint a magyarországi Aliansz elnöke – köszöntőjében a szervezet küldetésén keresztül ezért is hívta fel az egységre a figyelmet.

„Az Aliansz több mint százötven éves szövetség, melyben Krisztus-hívó személyek, gyülekezetek és szervezetek fognak össze a misszióért, hogy Isten igéje személyesen mindenkihez eljuthasson.”

► Folytatás a 4. oldalon

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, te világosságot adtál ennek a sötétségben élő világnak Fiad, Jézus Krisztus által, hallgass meg minket, amikor az ő nevében fordulunk hozzád imádságunkkal.

[Lektor:] Istenünk, segítsd meg egyházadat, hogy a tőled kapott világosságot tükrözze vissza ebben a világban. Ne engedd, hogy a szeretetlenség, a hitetlenség sötétsége uraljon el rajta. Te tisztítsd és erősítsd meg igédvel és szentségeiddel egyházadban élő gyermekeidet.

Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, könyörgünk azokért az embertársainkért, akik még nem láthatták meg irgalmad, szereteted és igazságod világosságát. Törd át a lelki közönyt, a szűklátókörűség sötétségét.

Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Mennyei Atyánk, könyörgünk azokért az embertársainkért, akiknek életére a reménytelenség, a boldogtalanság, a betegség, a gyász sötétsége borult. A te fényed minden sötétséget bevilágít, add meg ezt az ajándékodat minden szenvedőnek.

Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, könyörgünk ezért a világról, amelyet oly sokszor borít el az emberi felelőtlenség, önzés, hatalomvágy és közöny sötétsége. Te segíts minden jó szándékot, amely megőrizni igyekszik teremtett világodat, és amely arra törekszik, hogy békésebb, otthonosabb, tisztább és igazabb legyen életterünk.

Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Légy velünk világossággal, Urunk, a te Fiad, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen!*

SEMPER REFORMANDA

„Senki sem – mondja – szakíthatja ki őket a kezemből, mivel az Atya nekem adta őket, és ő nagyobb, mint minden más. Így, ha nem is mindenki, de egyesek, sőt sokak megmentettek, míg a szabad akarat ereje által senki sem menekül meg, hanem valamennyien bizonyosan elvesznek. Biztosak és nyugodtak vagyunk afelől, hogy Istennek nem cselekedetünk érdeme alapján tetszünk, hanem kegyelmességének jóvoltából, amely nekünk megígértette. S ha keveset tennénk is, vagy gonoszul cselekednénk, ő azt nem számítja be, hanem atyailag megbocsátja és helyreigazítja. Ez a szentek dicsekvése Istenükben!”

► **Luther Márton:** A szolgálai akarat (*Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása*)

**FIZESSEN
ELŐ
LAPUNKRA!**

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – ÉZS 42,1-9

„Nyisd meg a vakok szemeit!”

A VASÁRNAP IGÉJE

„...benned ajándékozom meg szövetségemmel népem, világosságommal a nemzeteket.” A szövetségről a próféta Isten népének szóló ígéreteként beszél. A nemzeteknek, azaz a pogányoknak Isten világosságával kell beérniük. A próféta szerint eljön majd az idő, amikor a szövetségen kívüli népek is Isten világosságában járhatnak.

Nehezen vitatható, hogy a próféta várakozása szerint Isten az Úr Szolgájában megígért új szövetséget is kizárólag választott népével, illetve annak maradékával köti. Várakozása szerint a nemzetek – azaz a pogányok – akkor látják majd meg Isten világosságát, amikor az ószövetségi nép elfogadja az Úr Szolgájában, azaz Krisztusban neki kínált szövetséget. Akkor a pogányok Isten népének életében fogják meglátni Isten világosságát.

A próféták maguk sem értették mindig helyesen annak az üzenetnek a tartalmát, amelyet Isten rájuk bízott.

Az *Újszövetség* tanúságtételéből tudjuk, hogy Isten szándéka szerint – származásától függetlenül – mindenki részesevé lesz a Krisztusban kötött szövetségnek, aki Krisztusban hisz. Zsidók és pogányok egyaránt, ha Krisztusban hisznek, részesei Isten új szövetségének, és így Isten népét alkotják. A Krisztusban nem hívőknek – a próféta szóhasználatával: a nemzeteknek – az ő életükben kell meglátniuk a világosságot, amely Krisztus által így nekik is felragyog.

De miféle világosságról van szó? Nem másról, mint arról a világosságról, amelyben a hit az Isten dolgait képes meglátni, megérteni és megragadni. Mert a hit világossága nélkül az emberi szem vak az Isten műveinek meglátására. Mint ahogy hit nélkül az

emberi fül is süket az Isten ígéjének meghallására. Az értelem is csak a hit fényében képes az Isten dolgait felfogni, megérteni.

A hit persze szemmel nem látható. De az már szemmel látható, ha valaki a hit világosságában jár, azaz valóban a hit szabályai szerint éli az életét. Annak a megélt hit által az élete is fel fog fényleni. És ezt a pogányoknak, a nemzeteknek, a nem hívőknek is észre kell vennünk. Az már más kérdés, hogy miként értékelik.

Mert nem kizárt, hogy a hívők életében felragyogó világosságra azt fogják mondani, hogy az a legnagyobb sötétség. Nem kizárt, hogy számukra gúny és nevetség tárgya lesz a hívők életének Isten világosságát tükröző minden gyümölcse: a hűségük, a mindenki, még ellenségeik iránt is tanúsított szeretetük, a szelídségük, a türelmük, amellyel a gonoszt is mindig jóval viszonozzák. Az igazsághoz való megalkuvás nélküli ragaszkodásukról nem is szólva, amelynek következtében a feketét senki kedvéért sem hajlandók fehérnek mondani, a rosszat semmilyen hatalom nyomására sem nevezik jónak, és a bűnt sem nevezik erénynek.

Nem kizárt, hogy Istennek a hit világosságában járó népe mindezért nemcsak a pogányok, a nemzetek, a nem hívők megvetésével, sőt gyűlölettel kell, hogy szembenéjzen, hanem ezenfelül még hátrányos megkülönböztetésben és üldöztetésben is része

lehet. Nemcsak nem kizárt mindez, hanem rendszeren így is történik. Csak akkor történik másként, ha az Úr Szolgája, Krisztus megnyitja a pogányoknak, a nemzeteknek, a nem hívőknek az Isten dolgainak meglátására vak szemét.

A próféta szerint azonban ez is része a Szolga, a Messiás, a Krisztus Istentől kapott küldetésének: „*Nyisd meg a vakok szemeit, hozd ki a börtönből a foglyokat, a fogházból a sötétben ülőket!*” Mert Isten azt akarja, hogy a pogányok, a nemzetek, a Krisztusban nem hívők is meglássák Isten világosságát, megértsék Isten szándékát és műveit, és ezáltal megszabaduljanak bálványaik fogságából, és kiszabaduljanak bűneik tömlőcéből.

Isten azt akarja, hogy a pogányok, a nemzetek, a Krisztusban nem hívők – akik addig nem voltak népe – hitre jutva szintén népévé legyenek. Miként Pál apostol is épp ebben látja a hóseási prófécia beteljesülését: „*Hóseás szerint is ezt mondja: »Azt a népet, amely nem az én népem, hívom az én népemnek, és azt, amelyet nem szeretek, szeretett népemnek, és úgy lesz, hogy azon a helyen, ahol megmondtam nekik: Nem az én népem vagytok ti, ott fogják őket az élő Isten fiainak nevezni.«*” (Róm 9,25–26)

Mindez azonban még inkább aláhúzza a magukat Krisztusban hívőnek és ezért Isten népének vallók felelősségét. Mert Krisztus – mint az Úr Szolgája – bizonyosan teljesíti, amivel Isten megbízta. Amikor eljön az ideje, megnyitja a pogányok, a nemzetek, a benne nem hívők Isten világosságának meglátására vak szemét.

De amikor megnyílik a pogányok, a nemzetek, a Krisztusban nem hívők

szeme, vajon mit fog látni? Mit fog látni, ha Isten Krisztusban hívő népére tekint? Meglátja-e megnyílt szemük Istennek a hívők élete által tükrözött világosságát? Mi történik akkor, ha a hívők élete valami egész mást tükröz?

Mi történik, ha a pogányok, a nemzetek, a Krisztusban nem hívők megnyíló szeme azt látja, hogy a Krisztusban hívők közösségében még gonoszabbul, még embertelenebbül, még lelketlenebbül és még igaztalanabbul bánnak egymással, mint az úgynevezett világiak között szokás, akiknek a szeme vak az Isten világosságának látására? Ha azt látják, hogy az egyházban még több a jogtiprás, a hatalommal való visszaélés, a korrupció, az érdekeiket érvényesíteni képtelenek kiemmizése, eltiprása, félreállítás, mint a világban? Ha azt látják, hogy az egyház nem Istentől és Isten hatalmától, hanem a világ hatalmasainak kegyétől reméli megmaradását? Ha azt látják, hogy az egyház nem Urának a kereszt erőtlenségében megnyilvánuló erejére hagyatkozik, hanem akkor érzi magát erősnek, ha minél nagyobb befolyásra tesz szert a világi kormányzásban?

Jusson eszünkbe Péter apostol figyelmeztetése: „*Mert itt van az az idő, amikor elkezdődik az ítélet az Isten háza népén. Ha pedig először rajtunk kezdődik, akkor mi lesz a vége azoknak, akik nem hisznek az Isten evangéliumában?*” (1Pt 4,17) Milyen ítélet vár a hívőkre, ha kiderül, hogy a nem hívők, a pogányok, a nemzetek – noha Krisztus megnyitotta a szemüket – miattuk nem tudtak hitre jutni, mert életük nem tükrözte Isten világosságát?

Kyrie eleison!

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Huszár Gál – nem csak könyvesbolt

► **Ma induló belső sorozatunk egy nagy jelentőségű reformátort és ehhez kapcsolódva két fontos 16. századi énekeskönyvet mutat be; majd olyan énekeket elemez, melyek először ezekben a gyűjteményekben láttak napvilágot.**

Ebben az évben lesz *Huszár Gál* (1512–1575) reformátor, nyomdász, lelkész, énekeszerző halálának 440. évfordulója; de évforduló nélkül is egyértelmű, hogy személyének és életművének helyet kell kapnia a *Cantate* rovatban.

„Huszár Gál bámulatos kezdeményezőerővel csaknem minden területen a lényegét ragadta meg, és a hiányokat igyekezett pótolni. Ez avatja őt a magyar reformáció első korszakának egyik legkimagaslóbb alakjává” – méltítja őt *Botta István. H. Hubert Gabriella* pedig így ír: „Művei, nyomtatványai a reformáció terjesztését szolgálták. 1560-ban megjelent – és 1975-ben felfedezett – énekeskönyve az első nyomtatott magyar gyülekezeti énekeskönyv, amelyből ép, teljes példányt ismerünk. A magyar irodalom-, vallás- és zenetörténet számára felbecsülhetetlen értéket jelent 1574-es graduál-énekeskönyve is, mely nyomtatott graduálként szintén első.”

A zaklatott életű prédikátor 1560-ban Magyaróváron kezdte nyomtatni, majd Kassán folytatta, végül onnan elmenekülve, 1561-ben Debrecenben fejezte be első énekeskönyvét (HG 1560). Ez az első terjedelmes *protestáns* énekgyűjtemény, és a benne foglalt énekanyag igen nagy hatással volt a későbbi énekeskönyvekre. Törzsanyaga évszázadokon át fennmaradt a hazai evangélikus és református

CANTATE

énekeskönyvekben. A kötet 105 éneket tartalmaz; ezek közül 103 itt jelent meg először nyomtatásban.

Huszár Gál első énekeskönyvének jelentőségét növeli, hogy az énekeket általában dallamokkal együtt nyomtatták ki. (A 16. századi hazai nyomtatványok között igen ritka az olyan, amely hangjegyeket is tartalmaz.)

Most olyan énekeket vizsgálunk meg, amelyeknek itt megjelent szövege számít ősforrásnak. A zsoltparafraízisok – „a psalmusokból isteni dicséretet” – fontos szerepet játszottak a 16. századi gyülekezeti éneklésben és a magyar irodalmi nyelv kialakulásában.

Az *Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem* (EÉ 77) öt versszakkal (1., 4., 9., 10., 12.) szerepel énekeskönyvünkben. Versformája történelmi tizenkettes: a12 (6,6), a12 (6,6), a12 (6,6), a12 (6,6). Eredeti versfői szerint *István deák* éneke, akiről semmi közelebbit nem tudunk. Az 57. zsoltpárt feldolgozó éneket lelkes, bensőséges hangja, simán gördülő verselése, ma is friss nyelvezet a legszebb magyar könyörgések sorába emeli.

A bibliai zsoltpár címe: „*Bizalom Istenben. Dávid bizonyágtétele abból az időből, amikor Saul elől a barlangba menekült.*” A költemény első fele (2–7. vers) a zsoltpáriró helyzetének bemutatása, a második rész (8–12. vers) Isten magasztalása. A tizennégy strófára terjedő parafrázis (HG 1560, V 3–4) tagolása hasonlít az eredeti zsoltpárhoz – 1–8. versszak helyzeteírás, 9–12. versszak magasztalás –, de kibővíti a korban szokásos, magyarázó záradékkal („Szent Dávid próféta...”).

Így jeleníti meg az ellenség támadását (összevonva a bibliai 5. és 7. verset): „Ezeknek ő nyílik és az ő fegyverük / De semmi nem egyéb, hanem az ő nyelvük, / Vermet ástak nekem, és ők beléestek, / Csalárdságuk miatt önnönmaguk veszték.” (8. strófa) És így fogalmaz két hálaadás között: „Kelj fel azért mostan, én nagy dicsőségem, / Légy mindenben nékem most is segítségem, / Erőtlenségemben légy én erősségem, / És veszedelmemben légy oltalmam nékem.” (11. strófa)

Az ének dallama számos változatban ismeretes nemcsak a különböző felekezeti énekeskönyvek anyagában, hanem a magyar népzeneben is. *Csomasz Tóth Kálmán* szerint a régi nótajelzések arra engednek következtetni, hogy a 16. században különböző történelmi énekeket szóltattak meg ennek a dallamtípusnak különböző változataira. Az eol dallam pillérhangjai moll szeptimé kerekednek, és egyszerűen összetartják a „hangkatedrális”. Az ének már a negyedik hangnál eléri a csúcsmagasságot (a *d-a-a-c* kezdőformula az első tónusú antifónából is ismerős lehet). A fellendülések

és lehajlások mesteri egyensúlya is hozzájárul ahhoz, hogy ez a zsoltparaphrázis mind a mai napig közkedvelt a protestáns egyházakban. Mi a 10. és 618. liturgia bűnvalló, illetve Kyrie-énekeként is használjuk.

A *Mindenek meghallják és jól megtanulják* (EÉ 322) a 127. zsoltpár friss, üde hangulatú, szinte népi ihletésű átköltése. Énekeskönyvünk az eredeti nyolcból hat versszakot ad közre (1–3., 5–7.). A szövegíró nem ismerjük; versformája a12 (6,6), a12 (6,6), X13 (6,7). Az ének felirata Huszár Gálnál: „*a Siralmas énnékem nótájára*” (HG 1560, Y 6–7). Ez *Bornemisza Péter Cantio optimáját* jelenti, melyben a szerző szülővárosába, a török kézen lévő Budára vágyakozik. A lépegető eol dallam jól hordozza a hosszú verssorokat. (Mindkét énekünk dallama meglehetősen későn, az 1744-es kolozsvári énekeskönyvben jelent meg először nyomtatásban.)

A bibliai zsoltpár címe: „*Emberé a munka, Istené az áldás.*” A parafrázis közbülső strófái jól visszaadják az eredeti gondolatokat: „*Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrök. Hiába keltek korán, és feljűszköltek későn: fáradtsággal szerzett kenyeret esztek. De akit az Úr szerelt, annak álmlában is ad eleget.*” (Zsolt 127,1–2)

A versszakokat záró refrén: „Nincsen Isten nélkül segítség és üdvösség!” Ez a gyermeki egyszerűségű megfogalmazás tűnhet közhelynek, el is lehet siklani felette. De ha igazán belegondolunk, nem is kaphatunk fontosabb útmutatást az új év kezdetén.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

„Hajlandó vagy-e áldozatot hozni Krisztusért?”

Külmissziói nap Csömörön és egy pezsztentlőrinci iskolában

► **Vízkereszt ünnepe egyben a misszió ünnepe is, éppen ezért egyházunk külmissziói egyesületének (EKME) képviselői a január 6-ához legközelebbi vasárnap külmissziói napot tartottak Csömörön. A január 4-ei istentiszteleten B. Pintér Márta, az egyesület lelkes vezetője szolgált igehirdetéssel, míg a délutáni szeretetvendégségen dr. Bálint Zoltán vízmérnök és felesége, dr. Bálintné Kis Beáta tartott vetített képes előadást eddigi missziói szolgálataikról.**

Az igehirdető az aznapra kiírt textus – 1Pt 4,12–19 – alapján tartott prédikációjában utalt arra, hogy amikor Péter apostol a fent idézett levelet papírra vetette, már javában zajlott a keresztényüldözés. A mártirokká lett első Krisztus-követők vére végül magvetés lett, mert minél inkább üldözték őket, annál többen csatlakoztak a keresztényekhez. Ennek titka pedig az, hogy a pogányok rácsodálkozhattak, micsoda erő rejlik a Szentlélekben, és a látszat ellenére milyen kegyelmet és szabadságot ad az Ur isten a benne hívőknek. „A mai nap kérdése az, testvérem, hogy te hajlandó vagy-e áldozatot hozni Krisztusért” – zárta igehirdetését B. Pintér Márta.

Az istentisztelet liturgiájának záróimádságában Johann Gyula helyi lelkész mellett az EKME jelen lévő tagjai is részt vettek, közöttük Zalán Péter, az egyesület világi elnöke.

A délutáni szeretetvendégségen Szirmai Zoltánné, a külmissziói egyesület titkára mutatott be röviden az EKME munká-

BODA ZSUZSZA FELVÉTELE

ját. Ezután került sor a Bálint házaspár előadására. S hogy a csömörieket ne csak a fényképek segítségével „varázsolják” Afrikába, Bea rögtönzött ruhabemutatóval tette szó szerint színessé az együttélést (képpünkön).

A Pápua Új-Guinea, Kenya és Szomália szegénynegyedeiben készült megrendítő képek és a hozzájuk fűzött beszámolókat ráirányították a hallgatóság figyelmét, milyen szegénységben élnek embertársaink a föld más szegleteiben.

Az előadók egyben szóltak arról a támogatói és pártfogói lehetőségéről is, amelynek révén Magyarországról havi háromezer forintnyi adománnyal bárki hozzájárulhat ahhoz, hogy kenyei árva gye-

rekek naponta meleg ételhez juthassanak, és iskolába jár-hassanak.

Minderről bővebben a külmissziói egyesület honlapján lehet tájékozódni.

■ – BODAZS –

„Karba tett kézzel ajándékot sem adni, sem fogadni nem lehet”

► **Az év igéjének szellemében („Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére” – Róm 15,7) Istenre figyelő, embertársak felé nyitó csendesnappal kezdte a 2015. évet a Sztelhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium. A január 5-i iskolai rendezvény része volt egyúttal az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) egész egyházunkat átfogó, Vízkereszt a külmisszió ünnepe elnevezésű programsorozatának.**

A gimnáziumi istentiszteleten Grendorf Péter angyalföldi lelkész szolgált, aki tanúságtételével, saját gimnáziumi élményeinek megosztásával hamar megtalálta a közös hangot a középiskolás korosztállyal.

Az istentisztelet után a tanulók különböző előadásokon vehettek részt: öt helyszínen négy missziói szervezet mutatkozott be.

A gimnáziumban katolikus hittant oktató Jézus Szíve-nővérek Hangodi Dórárt kérték fel, hogy szóljon a „fejlett” nyugati világban végzett szolgálatáról. A három évig Madridban tanult Dóra nővér ugyanis öt esztendőn át misszionáriusként dolgozott az Egyesült Államokban (!), és további éveket töltött Németországban, illetve Ausztriában. Elmondása szerint nem azt kell várunk, hogy az emberek jöjjenek hozzánk a templomba, hanem nekünk kell mennünk oda, ahol ők sok időt töltenek. Így mutatta meg, miként szolgálhatta Isten dicsőségét akár

egy Kaliforniában megnyitott katolikus szörfiskola.

Az Interserve nemzetközi missziói szervezet munkáját Jó András, az eurázsiai régió igazgatóhelyettese ismertette. A református fiatalok szívében már egészen korán kifomálódott az a missziós elhívás, melynek nyomán feleségével, az evangélikus Jutasi Angelikával az elsők között vállaltak tanári szolgálatot az indiai Kodaikanal városának keresztény iskolájában. (Előadásának színesítésé-ként megkért néhány sztehlós diákot, hogy öltözzenek be egy-egy ázsiai – hindu vagy éppen muszlim közösség által viselt – ruhába.)

Az intézmény tornatermében a Wycliffe Bibliafordítók Egyesületét Zentai Zsuzsanna igazgató és Geitzer Miklós fordító mutatta be. Az egyesület azon munkálkodik, hogy a Szentírás mindazon nép-csoportokhoz eljusson, amelyek még nem olvashatták saját nyelvükön. A tanulókat igencsak

meghökkenettette az a Biblia, amely belül teljesen üres volt. Először nemigen értették, mit is szeretnének érzékelteni vele az előadók. Majd világossá vált az üzenet: vannak olyan emberek, akiknek nem adatik meg saját nyelvükön olvasni a Szentírást – az ő Bibliájuk „üres”...

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület munkáját dr. Bálint Zoltán vízmérnök és felesége, Bálintné Kis Beáta ismertette. A házaspár két tagja más-más iskolai helyszínen és különböző nézőpontból, de ugyanazzal a lelkesedéssel és elkötelezettséggel számolt be missziói tevékenységükről.

A csendesnap végeztével e sorok írójának a népszerű író, Umberto Eco egy gondolata jutott eszébe: „A világmindenséget nem csupán a sokféleségben rejlő egység teszi széppé, hanem az egységben rejlő sokféleség is.”

Az EKME elnöki tisztét is betöltő iskolalelkész, B. Pintér Márta koordinálásával zajlott csendesnap hétfőn Pestsztentlőrincre hozta a világ sokszínűségét. A Sztelhlo-iskola tanulói és pedagógusai olyan emberek példájával is megismerkedhettek, akik életüket odaszánják Isten igéjének hirdetésére és a rászoruló segítségére – a „Karba tett kézzel ajándékot sem adni, sem fogadni nem lehet” jelmondat jegyében.

■ BODOR ESZTER

Tanítványok vagyunk?

A reformáció és oktatás tematikus évének kissé retróhangulatú plakátja igencsak korszerű üzenetet hordoz, hiszen a maszatos iskolai tábla alakjai az élethosszig tartó tanulás (lifelong learning) napjainkban gyakran hangoztatott, modern programját is kifejezik. De ez nem valamiféle felkapott, trendi EU-s varázsigé. Éppen azért korszerű, mert Jézus-szerű, hiszen Mesterünk már kétezer évvel ezelőtt meghirdette a tanítványképzés egész életre és világra szóló globális programját. „Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...” (Mt 28,19) – hangzik Urunk utolsó földi parancsa, amelyet nemcsak a misszióra, hanem a tanításra szóló parancsként is meg kell hallanunk.

Ez a jézusi felhívás először keresztény életünk hajnalán, a keresztelési liturgiában csendül fel mint tanítványságunk intonáló alapja, amely meghatározza és átfogja teljes életünket. Önkritikusabban fogalmazva: ennek kellene meghatározni egész keresztény életünket, küldetésünket...

S mivel a reformáció éppen az életet forrásokhoz vezet vissza, ezért került döntő hangsúly a tanítás mandátumára. Nem véletlen, hogy az Ágostai hitvallásnak az egyház lényegét tömören meghatározó híres hetedik cikkében az evangélium tiszta tanításáról olvashatunk: „evangelium pure docetur...”

Luther Márton emellett személyes élményei is arra serkentették, hogy a tanítást már a családokban megfelelő tankönyvek kézbe adásával is elősegítse. A Kiskátához írott előszavának kemény, szenvedélyes sorai ma

is ébresztő önvizsgálatra indíthatnak: „Ennek a kátának vagy keresztény tanításnak ilyen rövid, világos és egyszerű alakban való megírására az a siralmas helyzet kényszerített és ösztönzött, amit nemrég mint egyházlátogató tapasztaltam. Istennem! Mennyi nyomorúságot láttam: az egyszerű ember, különösen faluhelyen, semmit nem tud a keresztény tanításból, és sajnos, sok lelkész is nagyon készületlen és alkalmatlan a tanításra... Ó, ti püspökök! Hogyan feleltek majd Krisztusnak azért, hogy a népet ilyen gyalázatosan elhanyagoltátok...”

Szívesen leráznánk ezeket az éles mondatokat, mondván: íme, a sötét középkor, hála Istennek, azóta eltelt ötszáz esztendő, ma már minden rendben... De csupán olcsó védekezés lenne arra hivatkozni, hogy az elmúlt években milyen sok oktatási intézmény került egyházunk fenntartásába, hogy alig győzzük a hitoktatást az állami iskolákban, hogy milyen remek hittankönyveket adtunk ki. Mindezek valóban örvendetes tények, de nem szabad, hogy az oktatás ügyét az intézményekre szűkítsük. Hiszen ez azt a veszélyt rejtené magában, hogy a tanítványság az iskolakötelezettséggel együtt véget ér. Iskoláinkban ugyan lehet érettségizni hittanból, de a tanítványságból nem lehet leérettségizni, sikeres záróvizsgát tenni. Nem csak a jó papra igaz, hogy holtig tanul...

Sajnos gyülekezeteinket járva gyakran tapasztalok én is „siralmas helyzetet”. Nem egy helyen az előre kieszott tételek hamis színjátékával letudott konfirmációi „vizsgálva”

egyszer s mindenkorra véget ér a tanítványképzés. Legtöbb gyülekezetünkben – tisztelet a kevés kivételnek –, ha egyáltalán még van biblióra, azon csupán a gyülekezet kicsiny töredéke vesz részt, többnyire igen kedves, érettebb korú hölgyek egyre fogyatkozó csapata... S lehet, hogy én járok gyakran rosszkor rossz helyen, de bizony nemegyszer tapasztaltam már, hogy még a gyülekezet előjárói, azaz presbiterei között is komoly pánikot okoz, ha a kézbe adott Bibliákban meg kell találni egy-egy igehelyet...

Pedig milyen lelkesen indultunk 2012-ben az új hatéves ciklusra! Kezünkben a presbiterképzésre segítő könyvecskével: „Tarts, Uram, a kezében”. Azóta talán kiestünk volna a Mester kezéből? Aligha. Talán inkább a könyv esett ki a mi kezünk közül... Őszintén remélem, hogy a 2015 szeptemberére tervezett második országos presbiteri találkozó új lendületet ad majd a presbiterképzésnek is, és ennek nyomán a tudatos tanítványképzés ismét prioritást kap gyülekezeteink mindennapi életében.

De az új esztendő témája lehetőséget kínál arra is, hogy az immár negyed évszázada újjászületett és folyamatosan növekvő oktatási intézményrendszer-hálózatunkat mérlegre tegyük. Reformátor őseink számára egyaránt fontos volt a templom és az iskola. Nemritkán előbb épült fel az iskola, és csak később a templom, előbb hívtak tanítót, mint papot. Iskolai ünnepségeink kissé már elkopotott, már-már kötelező eleme Reményik Sándor Templom és iskola című, patetikusan szép verse. Le-

het, hogy kevesebbet kellene „szavalni” erről, viszont ideje komolyan elgondolkoznunk az „és” kötőszó jelentésén. Sok helyütt ez a kötődés kimerül a templom épületének alkalmankénti iskolai használatában, de a gyülekezettel szinte semmilyen élő kapcsolat nem fejlődött ki. Attól, hogy időnként áterreljük a diákokat és a pedagógusokat a templomba, még aligha lesz belőlük gyülekezet. Mint ahogy – primitív hasonlattal élve – attól, hogy bemegyek egy garázsba, még nem lesz autó belőlem...

Tudom, nem szabad a „szent” türelmetlenség kísértésének, bűnének engedni. Idő kell a magvetéshez, a növekedéshez, a gyümölcssterméshez. S idő kell a kapcsolatteremtéshez is, hiszen négy évtizeden át hazánkban vasfüggöny választotta el az iskolát a templomtól. De az talán nem bűn, ha Mesterünkhöz hasonlóan felelős kíváncsisággal széthajtjuk a zöldellő ágakat, és gyümölcsöt keresünk. S mindezt nem egy-két év, hanem sok helyütt immár egy-két évtized után tesszük... Hisszük, hogy nem hiába fáradoznak „kertészeink”, óvodai és iskolai dolgozóink, lelkészeink. Az egyház veteményeskertje előbb-utóbb termőre fordul. Ennek biztató jeleit a hálás szemek már sokfelé felfedezhetik.

A tematikus év plakátján nem látnék írásjelet a „Tanítványok vagyunk” éves lózung után, mintha evidens tény lenne, hogy Jézus gyakorló tanítványai vagyunk. Talán az egyik legnagyobb esélye lehet ennek az esztendőnek, ha nem rejtőzünk el a többes szám első személy meg-

ÉGTÁJOLÓ

nyugtatónak látszó fedezéke mögé. Hanem mindenki egyes szám első személyben, őszinte önvizsgálattal felteszi magának a kérdést: valóban a Mester tanítványa vagyok-e 2015-ben?!

Vajon naponta, hetente mennyi időt, energiát áldozok arra, hogy Pál apostol tanácsát követve növekedjem az Isten ismeretében? Mennyiben érzem kitüntetettnek, hogy tanítványa lehetek, és mennyiben tekintem életmentő küldetésnek, hogy másokat is tanítvánnyá tehetek?

Deo volente, ha Isten engedi, és élünk, újabb tizenkét hónapot kaphatunk arra, hogy a kérdőjel felkiáltójellé egynessedjék ki: tanítvány vagyok! Sőt mi több: tanítványok vagyunk. Tanítvánnyá lehetek, tanítványokká lehetünk. Micsoda esély! Ez az év is jól kezdődik!

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

HIRDETÉSEK

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

Január 11-én, vasárnap az M1-en 10.05-kor kezdődik egyházkunk műsora, az *Evangelikus magazin*, melyet január 14-én, szerdán a Duna World csatornán 15.10-kor megismételnek. Szerkesztő Nagy László, rendező Horváth Tamás.

Dokumentumfilm Járosi Andorról

Tisztelettel meghívjuk Önt, kedves családját és barátait a Térszínházba (1033 Budapest, Fő tér 1., Zichy-kastély) a magyar kultúra napján, január 22-én, csütörtökön 19 órára, a *Cselekvő hit* című, *Járosi Andor* evangelikus lelkészről készített dokumentumfilm vetítésére.

A kolozsvári zsidók története elválaszthatatlan Járosi Andor evangelikus lelkész életétől, akinek a gyülekezet és a város kulturális életében is meghatározó szerepe volt. Kolozsvár német megszállását követően Járosi Andor számos visszatávozott, hamis keresztlevelet állított ki zsidók részére. Feleségével lakásukban bújtatták *Kádár Annát*, a színház igazgatójának leányát, aki mesél a filmben ezekről az évekről.

A vetítés után beszélgetés a film alkotójával, *Páskándiné Sebők Annával*. Jegyár: 500 Ft/fő. Jegyrendelés a Térszínház honlapján: terszinhasz.hu; e-mailban: terszinhasz@gmail.com; illetve *Szamosvári Gyöngyvérnél*: 30/391-9765.

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján, 18 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben *Az egyház egységéért az év egészében* gondolat jegyében.

A január 18-i téma: *Mi ez? IEF. Van-e jele az őszinte egységkeresésnek? (International...)* Jutalomkönyv-sorsolás a sikeres résztvevőknek.

Teljes körű istentiszteleti szolgálatot végez *Pintér Imre*, a Magyar Püncösi Egyház alelnöke. Az igehirdetés központi üzenete: *Mit tehet a megmaradt hétezer hívő Illésért?* (1Kir 19,1–8)

Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Az egység gondolata az Aliansz-imahéten

► *Folytatás az 1. oldalról*

„Az Aliansz Magyarországon is régóta hirdeti az egységet, bár a kommunizmus idején – hasonlóan más szervezetekhez – be kellett szüntetnie tevékenységét, azonban ma is Isten szeretetéről beszélünk – fogalmazott az elnök. – Korszakváltó időköt élünk. Szinte minden mozgásban van: nemzetek, szervezetek, egyházak, közösségek, családok, értékrendek. Egy ilyen bizonytalan világban azért lehet békességünk, mert bennünk él az, aki nem változik: Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz (Zsid 13,8). Ő kikezdetlen, kiiktatatlant szikla, biztos pont megbolondult világunkban.”

Az ökumenikus zenés istentiszteleten *János első levele* alapján az Úr közvetlen megszólításának örömet emelte ki igehirdetésében *Illés Dávid*

református lelkész. A vendéglátó gyülekezet pásztora arról beszélt: nem vagyunk árvák, nem vagyunk egykék, és nem élünk lakatlan szigeten. Mint fogalmazott, „Istentől nem kell félnünk, hiszen Jézus arra hív, hogy közvetlenül szólítsuk meg az Atyát. Ebből következik, hogy imádságaink nem a plafonig mennek csupán, hanem az élő Istenhez, aki jó apaként figyelni lépéseinket.”

Illés Dávid kiemelte: az Úrtól tanult imádságban „a többes számú megszólítás arra utal, hogy Istent nem tudjuk kisajátítani, hiszen felekezettől függetlenül egymás testvérei vagyunk. Mindezt erőt és közösséget is nyújt, ugyanakkor feladatot is ad. Szükségszerű észrevennünk ugyanis, hogy a kereszténység nem zárt csoport, hanem olyan élő gyülekezetet feltételez, mely nyitott azok felé is, akik még nem hisznek Istenben. A felekezetek így egységet al-

lotnak, a templomok nem zárt ajtókat jelentenek, hanem mindegyik épület és mindegyik csoport arra hív, hogy közösen hirdessük Isten szeretetét és irgalmát. Amennyiben ez megtörténik, akkor a világ is meghallja Isten szavát.”

A nyitó istentiszteleten imaközösség alakult. Az egyes felekezetek jelen lévő képviselői – *Szabó Dániel, Dani Eszter, László Viktor, Mészáros Kálmán, Szuhánszky Gábor, Papp János, dr. Kovács Géza, Bánki Lajos, Pataky Albert* – imádkoztak. Könyörögtek többek között azért, hogy ne csak magunkra, hanem a nélkülözőkre is gondoljunk. Válgunk az Úr munkásaivá abban, hogy számukra segítséget, emberséget nyújtsunk. Imádság hangzott el azért is, hogy jobban fedezzük fel azt, hogy Krisztusban egymás testvérei vagyunk.

■ GALAMBOS ÁDÁM
► Evangelikus.hu

A SZERZŐ FELVÉTELE

A püspök a beszélgetést megnyitó áhítatában *Márk evangéliumából* idézett, abból is a talán leginkább szívszorító szavakat, melyeket a haladokló Jézus mondott a keresztfán: „*En Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*” (Mk 15,34) Márk – akárcsak korunk posztmodern szerzői – az intertextualitás jegyében vendégkönyvet emel be evangéliumába, hiszen itt a 22. zsolnárt idézi. Evangéliumában sok kérdést tesz fel, amellyel mélyen és őszintén képes megszólítani a természetnél fogva kételkedő embert. A haladokló Jézus Istentől elhagyatva is képes szólni Istenhez, de vajon képesek vagyunk-e mi is megtalálni azt a végső csöndet, amely az Úrral való párbeszéd legfontosabb tere lehet? Ilyen, *Márk evangéliumából* is fakadó kérdések vezetnek át az *Esterházy Péter* könyvről szóló beszélgetéshez – mondta *Fabiny Tamás*.

A házigazda először arról kérdezte az író, hogy ebben a könyvében miért tért el az általa általában használt nyelvezettől, szövegszerkesztési gyakorlattól. A kérdés azért jogos, mert az eddigi Esterházy-szövegekhez képest ebben a kötetben rövidebb mondatokat és szövegtagolásokat talál az olvasó.

„Könyveimben általában a regény klasszikus műfaji szabályaitól eltérően nem a cselekmény mozgatja az írást, ezért inkább zenei szerkesztéssel, visszatérő motívumokkal, mondatokkal operálva készül a szöveg” – válaszolta Esterházy Péter. Az író ezúttal egy leginkább a kötött versformában alkotó költőre jellemző munkamódszert alkalmazott: eldöntötte, hogy legfeljebb egy oldal lehet a könyvben egy-egy gondolat, majd meghatározta magának, hogy a kéziratul szolgáló spirálfűzet egy-egy oldalán meddig tarthat az adott szövegrész/gondolati egység, ugyanakkor – mint mondta – fenntartotta magának azt a jogot, hogy ő határozza meg, meddig tart a könyvben egy oldal...

A könyv – Fabiny Tamás szerint – lényegében olyan teológiai ihletésű

mű, amely a hagyományos prózán felülemelkedve nem csupán szerkesztési módszerét, de tartalmát tekintve is költői jelleget mutat. Afféle *Márk evangéliumából* fakadó teopoézist olvashat, aki belelapoz – mondta a püspök. A prózára ritkán alkalmazott műfaji meghatározást nem elutasítva arról beszélt Esterházy Péter, hogy bizony megretten az író ember, amikor olyan súlyos szöveghez nyúl, mint az evangélium.

A beszélgetés színesítéséeként a szerző maga olvasott fel a könyvből, rendkívül érzékletesen, előadó-művészi kvalitásokat is felvillantva.

Az első egység a mű időkeretét, az ötvenes éveket, azon belül is a kitelepítések időszakát idézte meg, amikor a történet főszereplőit, egy testvérpárt családjukkal együtt egy vidéki kulák házába száműzik Budapestről. A szöveg leírja a kényszerű szállásukul szolgáló, szűkös szobát, a feszületet a falon; megismerjük a nagymamát, aki unokájának ágya szélén ülve beszél Istenről, aki még akkor is ott van az embernek, amikor már minden más eltűnt, elveszett.

Különös sajátossága a könyvnek, hogy az elbeszélő önmagára vonatkoztatja azt, amit Jézusra mondanak, vagyis kicsit olyan, mintha megszemélyesítené Krisztust – emelte ki Fabiny Tamás. Erre az észrevételre reflektálva az író *Jorge Luis Borges* argentin író egyik novelláját idézte, amely arról szól, hogy valaki megírja *Cervantes* Don Quijote-történetét az eredetivel pontosan megegyező szavakkal, de nem úgy, hogy lemásolja. Valaminek az újraírása vagy újraélése a szabadság érzetét adja. Ebben az esetben a Márkváltozat történetének süketnéma vagy magát süketnémanak mondó, magában folytonosan imádkozó, Istennel párbeszédet folytató gyermekszereplője nem képzelet Jézusnak magát, csupán ezzel a sajátos módszerrel igyekszik közelebb kerülni önnön történetéhez és persze Istenhez.

Az imák az égben összeérnek

► **Különleges estével folytatódott január 5-én a budavári evangelikus szabadegyetem. A zsúfolásig megtelt teremben az este házigazdája, Fabiny Tamás püspök és Esterházy Péter beszélgetett az író *Egyszerű történet vessző száz oldal – a Márk-változat* című könyvéről.**

A süketnéma lételeme a csönd, amelyről ma már alig tud valamit az egyre hangosabb világban élő ember – mondta Esterházy Péter. Gondolatmenetét így folytatta: bárhol és bármikor lehet imádkozni, de ehhez tiszta, „terület”, belső csönd kell, pláne egy gyermeknek. Erre aztán a püspök jegyezte meg, hogy a csönd valódi érték, hiszen nem a szavakon múlik az imádság valódi tartalma. Ezt a gondolatot Esterházy Péter azzal fűzte tovább, hogy a hívek ne annak alapján válasszanak templomot maguknak, hogy hol prédikál ékezősúlyban a lelkész. Mindenképp járjon oda, ahová tartozik, és azzal kezdjen valamit, amit ott kap, mert bár fontosak a szavak, de a lényeg nem feltétlenül azok hordozzák – mondta.

Az ember csöndje még csak megérthető valahogy, de az Isten csöndjére már jóval nehezebb magyarázatot találni – vetette közbe Fabiny Tamás, majd idézte a könyvből, hogy mennyire megretten az embert „a szó nélküli Isten és az Isten nélküli szó”. Erre aztán megint az író reflektált: „Igazából a szavak a legalkalmasabbak arra, hogy valamit elhallgassunk. A csönd egyfajta magasabb rendű beszéd, amihez nem könnyű eljutni. Sokan azt gondolják, hogy hallgatni könnyebb, mint beszélni, pedig ez nincs így. Örök emberi és nehezen megválaszolható kérdéseket vet fel Isten hallgatása” – folytatta Esterházy. A püspök szerint ez az úgynevezett teodícea klasszikus

kérdése: Hogyan függ össze a szenvedés és Isten jósága? Miért hagyja/tűri el Isten mindazt a borzalmat, amely a világban történik?

A beszélgetésnek ezen a pontján Esterházy Péter egy olyan szemelvényt olvasott fel a könyvből, amely az állandó imádkozást mint az Istent és az embert összekapcsoló, szembesítő csöndbe való elmerülést vizsgálja. A lírai szöveg végén ott állt a kérdés: mit gondoljunk akkor, ha végül Isten kapja el zavartan a tekintetét?

Felbukkan a könyvben a bűn kérdésének problematikája is – mondta a püspök. A főhős gyermek egyre vadabb dolgokat cselekszik, nagymamája ellen fordul, végül pedig hagyja meghalni a testvérét. Az író szerint ez azzal függ össze, hogy a gyermekekben a korlátok nem egyértelműen működnek, bennük még nincs pontosan definiálva a bűn. Esterházy Péter beszélt arról, hogy kamaszkorában, a katolikus gimnáziumban töltött évek alatt megértette, hogy a Krisztusban való hit lényege a szeretet, ugyanakkor alig-alig tudta feldolgozni magában azt, hogy a lépten-nyomon látható feszületeken mindig a mindannyiunk bűneiért vállalt szenvedéssel kell szembesülnie.

De van-e szenvedő Isten? – vetette közbe Fabiny Tamás. Erre a kérdésre az író nem tudott egyértelmű választ adni, de úgy vélte, köztünk vannak gyermek főhőse egyértelműen arra a következtetésre jut, hogy a magányos Isten kiszámíthatatlan, ezért imádkoznunk kell, hogy Isten ne legyen egyedül. Ezt a mérész gondolatot a püspök így fűzte tovább: „Ha nem akarjuk, hogy Isten egyedül legyen, közelednünk kell hozzá.” Ám – tette fel a kérdést – hogyan kerülhetünk közelebb Istenhez?

Az imádkozás vezet el az Istennel összekapcsoló csöndhöz – felelte Esterházy Péter. A sokszor elmondott, elmormolt imák szavainak konkrét értelme megkopik, ugyanakkor a kapcsolat megmarad, sőt mélyülhet is – tette hozzá.

Esterházy Péter könyveinek szereplői mindannyian egyedül, magányosan vívódnak Istennel. Hol marad a közösség, ha úgy tetszik, az egyház szerepének ábrázolása ebben a viszonyrendszerben? – kérdezte Fabiny Tamás. Az író erre elmondta, hogy a piarista gimnáziumban töltött évek meghatározók voltak számára. Aztán meidéz így árnyalta: „Szellemi ébredésem idején a parancsuralmi rendszer által szétzilált, vert helyzetben vergődő egyházzal találkoztam.” Ennek ellenére vallja: az egyháznak az az egyik fő ereje, hogy ha valaki bárhol a világon betér egy templomba, a nyelv és akár a helyi kultúra ismerete nélkül is pontosan tudja, hol van, megtalálja a helyét. A katolikus vagy éppen az evangelikus hívő ráismer az ismerős liturgiára, a gesztusokra, és ez óriási biztonságérzetet ad.

Erre aztán a püspök tette föl a súlyos kérdést: Miként találhatunk az emberek Magyarországon ilyen hiteles, valódi egyházi közösségekre? Esterházy Péter szerint ennek létrehozása a fiatalok munkája lehet, velük érdemes mindent újrakezdeni. De ha van közös akarat erre, akkor van esély is, mert – idézett saját könyvéből – az imák az égben összeérnek.

„Vagyis mindehhez erős hit kell” – reagált a püspök. „De hogyan fér össze egymással a hit és a kételkedés?” Az író erre *Jelenits István* piarista tanárt idézte, aki azt mondta, hogy a hívőt a hitetlenség kísérti, a hitetlent pedig a hit. A jó megtagasztalása olyan nagy élmény, amely a legnagyobb tettek véghezviteléhez is erőt adhat.

Végezetül azt kérdezte Esterházy Péteről a püspök, hogy az *Egyszerű történet vessző száz oldal – a Márk-változat* című könyve miért nem zárul, és háromszor is elmondott – halálával zárul, és miért hiányzik a feltámadás gondolata. „Ha szó szerint nem is, de az egész írás üzenetében benne van erre a kérdésre is a válasz, mert hallgatva is tud beszélni az irodalom” – válaszolta az este lezárásaként Esterházy Péter író.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Pusztulás és hit egy ostromnapló tükrében

Emlék-istentisztelet a budavári templomban

► „Istenem, légy irgalmas minden szenvedőhöz. Könyörülj ezen a nyomorult világon és ezen a megkínzott városban! Csak tudnám, szerettem, hogy ott távol hogy vagytok. Kedveseim, jó éjszakát!” Egy nevezetes ostromnapló néhány személyes hangvételű sorát idéztük. *Bagár Iván*, a budavári evangélikus templom segédlelkésze 1944 decemberétől kezdődően írta le napról napra azt a sok szörnyűséget, amely velük, a budavári gyülekezet tagjaival ezekben hetekben történt. Kezdetben nem tudhatta, hogy néhány napon belül megsemmisül a Bécsi kapunál a templom, s azt sem sejthette, hogy néhány hónap múlva ő is életét veszti. Naplójának több tragikus részletét az elmúlt év utolsó vasárnapján, december 28-án, a Bécsi kapu téri evangélikus templom emlék-istentiszteletén olvasta fel *dr. Fabiny Tamás* püspök.

Az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője megindult sorolta az 1944. szilveszter éjjelén, tíz után, negyed tizenegy előtt néhány perccel bekövetkezett veszteségeket: „Megsemmisült az oltár, a szószék darabokra zúzva lógott a levegőben, a papi pad és a keresztelőkő darabokban hevert, a padosok szétforgácsolódtak, az első emeleti karzatok teljesen megsemmisültek, a második emeleti karzat is éppen csak lógott a levegőben, az orgona sípjai összezúzódtak, a ritka értékes hangszer tönkrement. Az ablakok szinte tokkal együtt elrepültek, a csillárok leszakadtak, a sekrestye romokban hevert.”

A hetven évvel ezelőtti bombatámadás során telitalálat érte a templomot, a Várnegyed egyik legszebb épületét.

A budavári gyülekezet szolgálattevői közül az ostrom idején életét veszítette: *Varsányi Mátyás* lelkész, *Bagár Iván* segédlelkész, *Hüttl Ármin*, *Beliczáné Okolicsányi Éva* és *Gaál József* vallásánár, *Szelényi Károly* pénztáros, *Kis Márton* egyházi és családja.

Sréter Ferenc parókus lelkész nyugtatta a kétségbeesett embereket. Ők utóbb ezt énekeltek: „Súlyos napokban csak Jézusra nézz!”

Lehet-e ilyen körülmények között is hinni, hogy Isten szeretetétől semmi sem választhat el? – tette fel a kérdést *Fabiny püspök*, aki Róm 8,35–39 alapján tartott prédikációt. Válasza egyértelmű volt, csak ez lehetett: a háború, a nyomorúság és üldöztetés nem lehet Isten akarata, ő elítéli a bűnt. A bűnt pedig – jól tudjuk – emberek követték, követik el. Azok is, akik csatlakoztak *Hitler* háborújához, s annak a hadseregnek a katonái is, akik fosztogattak, asszonyokat, lányokat becstelentettek meg – mutatott rá a püspök. Leszögezte: „Sem magasság, sem mélység, sem semmiféle teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban!”

Csak a mélyen átélt hit segíthetett, más nemigen maradt. Előbb harminc deka kenyér volt a fejadag, aztán tizenöt, végül csak hét és fél deka. És per sze lóhús. Naplójában *Bagár Iván* megírta, hogy menthetetlenné vált

Szekely Bertalan oltárképe, a *Kenyeret osztó Jézus*, amelyet annak idején az első budavári evangélikus templomból, a Dísz térről hoztak át. A kép fakkeretét ő maga darabolta fel tüzelőnek. Csak az vigasztalhatta, hogy egy darab megmaradt *Sréter Ferenc* lelkészénél, épp az, amelyen Jézus tartja kezében

a kenyeret. „Hiszem, hogy életünket mégis Jézus tartja áldott kezében, mint a képen a kenyeret” – írta. Hitüket acélozhatta az is, hogy a templom talán egyetlen épen megmaradt része a romos torony keresztje volt.

Voltak jobb napok: „...vacsoráztam. Lóhúsból főtt reszelt leves. Hús

is volt benne, jó volt. Holnap, ha Isten megtart minket, borsófőzelék lesz lóhúspörkölttel...” Aztán már csak a szörnyűségek sora. Január 16-án ismét becsapódás, romba dőlt a templom melletti evangélikus iskola, mindennütt törmelék. „Ásóval, csákánnyal és tűz körömmel, félórás ásás után jutotunk hozzájuk, Kis néniék szinte felismerhetetlen holttestéhez... a fagyos földre ástuk a sírokat, a csákányok csak úgy szikráztak...” – idézte a püspök a napló bejegyzését, amely a pedellus házaspár és menyük temetéséről szól.

Pár nap múlva vízfordás közben aknaszilánk sebesítette meg a napló íróját és *Sréter Ferenc* lelkészt. Társukat, *Mészáros Lacit* a szívében találta el a repesz, azonnal meghalt, tizenöt évesen.

Bagár Iván sebesülése is súlyos volt, de ő még több mint két hónapig élhetett. Egyik utolsó bejegyzése: „Isten az utolsó mentőszálam. Szerettem, jó éjt!” Április 16-án úrvacsorát vett, április 23-án halt meg – harminchét évesen. Neve ott áll a templom most felavatott emléktábláján, a többi áldozat neve mellett. Naplója túlélte, s mint *Fabiny Tamás* közölte, hamarosan megjelenetik a tragikus időkről szóló írást.

Prédikációjában a püspök rámutatott: épp az egyház lehet az engesztelődés forrása. Beszélni kell, az emlékezés gyógyító hatású – tette hozzá. Rámutatott, hogy Budán újra létre kell hozni egy evangélikus iskolát, ez kötelességük kell, hogy legyen. Végül három kéréssel fordult a gyülekezethez: „Szeressétek a templomot abban az egyszerű formában, ahogy újjáépült, szeressétek a gyülekezetet, és szeressétek Krisztust, akinek szeretetétől senki és semmi sem választhat el!”

■ W. Gy.

„A felnőttek megóvtak minket”

► Természetesen eljött az emlék-istentiszteletre *Madocsai Miklósné, Márta néni* is, aki az ostrom idején – tizenegy évesen – szintén a budavári barlangpince lakója volt. Szívesen válaszolt az *EvÉlet* kérdéseire.

– Hol laktak a háború idején?

– A közelben, az Ostrom utca és a Szabó Ilonka utca sarkán. Oda születtem, ma is ott lakunk. Találatot kapott a mi házunk is, beszakadt a lakásunk mennyezete. Először a ház pincéjébe mentünk, de annak voltak a járdaszintnél ablakai, nem volt biztonságos. Ezért édesapám megkérte *Sréter Ferenc* lelkészt, hadd mehessünk a budavári barlangpincébe. Ő ezt meg is engedte, s én a testvéremmel együtt ott vészeltem át az ostromot. A Várban volt a gyülekezetünk, én az ottani evangélikus iskolába jártam.

– Milyen volt ez az iskola?

– Osztatlan tanítás volt az elsőtől a negyedik osztályig a lányoknak, aztán a Deák téri gimnáziumba kerül-

tem. Szívesen jártunk oda, jól tanultunk. Később sokat profitáltam abból a tudásból, amit az evangélikus iskolákban szereztem. Többet tudtam, mint a máshonnan érkező Csalogány utcai tanítóképzős hallgatók.

– A szülei vel mi történt?

– Ők nem jöttek fel a Várba. Édesapám, *Glazewski Ádám* vezető banktisztviselő volt a Pénzváltó és Leszámitolási Bankban, igazi nyelvtelenség, valóban hét nyelven beszélt. A háború idején már az orosz adót hallgatta, így tanulta a nyelvet. Azt mondogatta, hogy orosz uralom lesz, kell az orosz tudás.

Amikor bejötték az oroszok, eltűnt, sosem került elő. Talán az okozta a vesztét, hogy tudott oroszul, s tolmácsként használták. Volt olyan hír,

hogy Pesten látták, a Tisza Kálmán téren, egy gyújtótáborban. Édesanyám rögtön odament, vitt csomagot, s az őről kérte, hogy adják neki oda. Az őr elvette, de édesapámról anyukám semmit sem tudott meg. Később is hiába kerestette a Vöröskereszttel. Édesanyámat aztán béliásták, a teológian mosogatót. A nehéz években egy nagynéni segített minket.

– Milyen volt az élet a barlangpincében? Azt mesélik, hogy úgy éltek ott, mint az őskeresztények a katakombákban.

– Minket nem engedtek ki a pincéből, féltettek. A többi gyerekekkel játszottunk. Jól emlékszem a lelkész, *Sréter Ferenc* bácsi kisfiára. Amúgy mi keveset érzékelünk a bajokból, megóvtak a felnőttek.

Sohasem felejtem el annak a két embernek a szeretetét és szolgálatát, akik ebben az időben foglalkoztak velem és sokakkal. *Sréter Ferenc* a barlangban mint jó apa törődött velünk minden testi-lelki szükségünkben. A másik *Várkonyi Endre, Bardi* bácsi volt, a tanítónk, aki számomra ma is a legkiválóbb az összes tanító és tanár között, s akitől talán a legtöbbet kaptam. ■

Templomunk, drága vagy nekünk...

Megtelt a templom, sokan jöttek a december 28-i emlék-istentiszteletre, amelyről röviden már múlt heti számunkban is hírt adtunk. Ott volt a hívek között *Isaura Sachiola* Angolából. Angolul szólítottam meg a fiatal hölgyet, magyarul válaszolt. Nem turista, az istentiszteletre jött, a gyülekezethez tartozik. A középső padokban ült *Nagy Gábor Tamás* kerületi polgármester, ő is rendszeresen eljár az istentiszteletekre. Később elmélyülten beszélgetett *Fabiny Tamás* püspökkel azon a helyen, ahol egykor az evangélikus iskola állt, s ahol most a gyülekezet megfogadta, hogy mindent megtesz az újjáépítéséért.

Az istentiszteleten már a jövőt jelenítette meg az, hogy megkeresztelték a *Libertényi* család kisfiát, aki a kereszttségben az *Áron Leventé* nevet kapta. Talán ő is az újjáépítendő iskola növendéke lehet egyszer...

A templomban *Bence Imre* lelkész köszöntötte a híveket, majd az alkalomhoz illően a 288. ének következett: „Templomunk, drága vagy nekünk, itt hangzik Isten igéje...”

Az ószövetségi igeszakasz, Ézs 13,9 is megadta az évforduló alaphangját: „Jön már az Úr napja kegyetlenül, féktelen, izzó haraggal. Pusztává teszi a földet, kipusztítja róla a vétkeseket.” Ha csak a vétkesekről lett volna szó, talán igazságos lehetett volna az ostrom. A templom és a gyülekezet azonban szörnyű árat fizetett a háborúért: az egyházközség kilenc tagja vesztette életét 1944–45 telén. Volt, akit vízfordás

közben ért találat, volt, akit az iskola romjai temettek maguk alá, volt, akivel a belővések végeztek.

Bence Imre esperes az emlék-istentisztelettel kapcsolatban hangsúlyozta: „Ez az alkalom egy sorozat egyik tagja volt. Úgy állítottam össze a gyülekezeti munkatervet, hogy a hetven évvel ezelőtti eseményekre és azoknak minden áldozatára odafigyeljünk. Májusban volt a Sztehlo Alapítvánnyal közösen szervezett *Holokauszt 70.* az ősszel együtt emlékeztünk az erdélyi szászok kitelepítésének hetvenedik évfordulójára, most pedig saját – budavári – sebeinkre. Azt téve hangsúlyossá ezzel, hogy minden szenvedő, megaláztatott áldozat emléke előtt fejet kell hajtani! Egy háborúban mindenki csak vesztes lehet.”

Engem személyesen is erős kötelek fűz a templomhoz. 1944 decemberében itt keresztelték meg *István* bátyámat, tavaly őszi temetésén *Bence Imre* volt a lelkész. Édesapámék, nagybátyámék a keresztelők között láthaták eredeti szépségében a budavári templomot. Aztán bekövetkezett a szilveszteri bombatámadás – három évvel kellett várni az újjáépítésre. Nagybátyám 1944 decemberében szintén az ostrom áldozata lett: orvosként a helyőrségi kórház műtőjében dolgozott, ott érte őt is végzetes bombatalálat. Mi gyermekkorunkban inkább a Józsefvárosban és a Deák térhez kötődtünk, de bátyámmal az elmúlt években felfedeztük magunknak a gyönyörű templomot és az összetartó gyülekezetet.

BALICZA MÁTE FELVÉTELEI

Az oldalt írta és összeállította: B. WALKÓ GYÖRGY

Világháború a bélyegeken

A Bélyegmúzeum új időszakos kiállításáról beszélgettünk az intézmény igazgatójával

► Ha egy műveltségi vetélkedőn arra a kérdésre kellene válaszolniuk a játékosoknak, hogy az első világháború idején hány darab postai küldeményt kézbesítettek az Osztrák–Magyar Monarchia területén, valószínűleg kevesen tudnák a helyes választ. A pontos adatok szerint ugyanis másfél milliárd közönséges levelet és levelezőlapot, 36 millió ajánlott levelet, 227 millió postautalványt, 520 ezer pénzes levelet és több mint 17 millió csomagot továbbított az úgynevezett „K. u. K. Feldpost”, azaz a császári és királyi tábori posta. Az első világháborút egyedülálló módon bemutató, *Háború és bélyeg – Az első világháború a filatéliában* című emlékkiállításról a budapesti Bélyegmúzeum evangélikus igazgatójával, *Nikodém Gabriellával* beszélgettünk.

A Koronás Madonna bélyegsoron nyomon követhető a háború okozta infláció

– Ahogyan korábban hetilapunk is hírt adott róla, a nagyon sokrétű és gazdag kiállítást Pröhle Gergely, az Emberi Erőforrások Minisztériumának nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára tavaly október 7-én nyitotta meg. Önök nem véletlenül választották éppen ezt a dátumot a május 15-ig látogatható tárlat nyitására.

– Valóban szándékos volt ez a kezdés – az 1914. október 7-én ki-

– Kérem, meséljen arról, miért olyan különleges ez a kiállítás.

– A Magyar Királyi Posta által alapított Bélyegmúzeum világgűjteménye lehetővé teszi számunkra, hogy ne csak a hazánkat érintő háborús eseményeket mutassuk be, hanem mindazon kontinenseket és hadszíntereket, amelyekre kiterjedt az első világháború. A kiállítóterembe lépve a látogatót nem véletlenül fogadják világtérképek, rajtuk a hadban

lított képeslapok, kitiűntetések, illetve hajó- és repülőgépmakettek. Ezek is a múzeum tulajdonai?

– Nem, ezeket más múzeumoktól, illetve magángyűjtőktől kaptuk kölcsön. Így helyenként még érzékletesebben tudjuk bemutatni a háború megrendítő valóságát. Emellett olyan érdekességeket is láthatnak az érdeklődők, mint például *Czéh Istvánnak* a csatáról hazaküldött nyírfakéreg levelezőlapjai.

És ha már a különlegességeknél tartunk, kiemelem, hogy a bélyegek segítségével egy-egy résztémát is görcső alá tudunk venni – például a háború okozta gazdasági folyamatokat. Az 1920–25 között kibocsátott *Koronás Madonna* bélyegsoron nagyon jól nyomon követhető a világháború következményeként kialakult első magyarországi infláció. Ötven korona értékű volt az első bélyeg, míg a sorozat utolsó darabja tízezer koronát ért.

Külön tárló foglalkozik a háborúnak az irodalomra, a zenére, a képzőművészetre, a filmre vagy épp a tudományokra gyakorolt hatásával – hiszen a háborúban sem hallgatnak a művészek...

– Most épp egy olyan vitrin előtt állunk meg, ahol a bélyegek eredeti színét szinte nem is látom a rájuk nyomott bélyegzőlenyomatok miatt. Miért alakult ez így?

– Ezek az úgynevezett felülnyomott bélyegek. Ahogyan említettem, a hatalmváltások vagy politikai változások hírül adásához a postai küldeményeken szereplő bélyegek gyors és hatékony módszernek tűntek. Ám sokszor sem idő, sem anyagi háttér nem volt új ívek gyártására, és sokkal egyszerűbb is volt a már forgalomban lévő bélyegeket felülnyomni. Erre példák az előttünk látható sorok. Az egyik 1918-ban kapott egy *Köztársaság* felülnyomást, a másikra 1919-ben a *Magyar Tanácsköztársaság* felirat került. Utóbbi 1920-ban, hogy az

egészet letakarják, eltüntessék, egy búzakalász felülnyomást kapott. Ezért lehet annyira nehezen látni az eredeti színét.

Vagy példaként említhetnénk a másik tárlóban látható, tizenöt darab-ból álló híres orosz újságbélyegsort is. Közismert, hogy az első világháborúval párhuzamosan zajlott az orosz forradalom, amelynek során *II. Miklós* cárt lemondásra kényszerítették. Hogy ennek a híre gyorsan elterjedjen a hatalmas birodalomban, az *Izvesztija* című lapnak a lemondó nyilatkozatot tartalmazó számával felülnyomták a már forgalomban lévő bélyegsort.

– Ha már a cárt említette, arról is érdemes szót ejtenünk, milyen szempont alapján válogatták ki a kiállításon látható, konkrét személyeket bemutató bélyegeket.

– Természetesen igyekeztünk minél több, a háborúval kapcsolatos főszereplőt bemutatni – gondolok itt uralkodókra, politikusokra, hadvezérekre, legendák, már-már „sztárrá vált” vadászpilótákra. De figyeltünk azokra az egyszerű, hétköznapi, névtelen katonákra is, akik ebben a kegyetlen öldöklésben hőssé lettek. Így például megismerhetik az érdeklődők a gallipoli golyózáporban szamarháton tebesülteket mentő brit önkéntes történetét vagy annak a belga tizedesnek a hőstettét, aki egy folyót átúszva élete feláldozása árán nyitott utat a hazáját védő seregnek a németek által őrzött, felnyitható hídnál.

Ebbe a vonalba illeszkednek azok a bélyegek is, amelyeken fronton született költemények, irodalmi igényű levélrészletek láthatók hősi halált halt alkotóikkal együtt. A tárlókban elhelyezett digitális eszközök segítségével a versek *Albert Péter* színművész tolmácsolásában meghallgathatók.

– A kiállított képeslapokat böngészve megrendítő olvasni azokat a sorokat, amelyeket a katonák a csatáiról, nemegyszer a fülsiketítő fegyverroportásban írtak haza...

– A kiállítás összeállításánál arra is törekedtünk, hogy minél inkább kidomborítsuk a személyes élettörténeteket. A fennmaradt postai küldemények erre kifejezetten alkalmasak, hiszen a posta volt az egyetlen összekötő kapocs – mint egy köldökzsinór – a fronton harcoló katonák és a családjuk között.

– A Bélyegmúzeum mostani tárlata az Osztrák–Magyar Monarchia tábori postájáról is színes képet ad. Hogyan működött e szervezet?

– A háborús körülményekhez képest nagyon professzionális módon – mert leginkább behívott postásokat alkalmaztak a feladatra. Ők pe-

dig nemcsak szakmailag igyekeztek megfelelni az elvárásoknak, de pontosan tudták azt is, hogy lélektanilag mit jelentenek a küldemények a csatátéren harcoló katonáknak és az otthon aggódó hozzátartozóknak.

A tábori posta működését az úgynevezett E47-es szabályzat rögzítette. A fronton lévő alakulatok természetesen nem adhatták ki a tartózkodási helyüket, ezért a tábori postákat kódszámokkal látták el. Ezt a számot kellett a címzett neve mellé írni. Ha továbbvont az egység, és változott a kódszám, azt tudatták az otthoniakkal.

– Az októberi kiállítás megnyitón Szarka Zsolt, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgatója is elismerő szavakkal köszönte meg a kiállítást.

– Ezt én ott rögtön továbbítottam a munkatársaimnak, különös tekintettel a kiállítás rendezőjére, *Szabó Jenőre* és a tervező-kivitelező *Czeglédi Gáborra*.

– A múzeum tavaly szeptemberben Múzeumpedagógiai Nívódíjat kapott, amelyről a honlapjukon is nagy örömmel adtak hírt. Kérem, meséljen erről!

– A *Bélyegen a nagyvilág – a Bélyegmúzeum állandó kiállításának komplex múzeumpedagógiai hasznosítása* című pályázatunkat, illetve a projekt részeként kidolgozott és kapható *Érdekes? Bélyeges!* című társasjátékunkat jutalmazta a bírálóbizottság ezzel a szakmai elismeréssel.

Régi álmunk volt, hogy a múzeum anyagát minél több iskolás gyermekkel megismertessük, a pedagógusok munkáját pedig olyan háttéranyaggal segítsük, amely nemcsak az országban páratlan, de bátran mondhatom, a világban is szinte egyedülálló. Ezért eddig már hatvanféle óravázlatot dolgoztunk ki a történelmórától kezdve a biológia- és földrajzórán át egészen az ének-zenéig. Ezeket egészíti ki az említett társasjáték, amely egyelőre a történelem, az irodalom és a művészetek témakörében bővíti a tizenkét év feletti diákok ismereteit – természetesen bélyegek segítségével.

Nemcsak állandó és időszakos kiállításainkat ajánlom a kedves olvasók figyelmébe, hanem múzeumpedagógiai foglalkozásainkat is – mindenkit szeretettel várunk.

■ BODA ZSUZSA

A Bélyegmúzeum (Budapest VII. kerület, Hársfa utca 47.) Háború és bélyeg – Az első világháború a filatéliában című időszakos kiállítása május 15-ig látogatható. Nyitva hétfő kivételével mindennap 10-től 18 óráig. Jegyárak: felnőttség 500 Ft; diák-, nyugdíjas- és postásjegy 250 Ft; családi jegy (két felnőtt, egy vagy több gyermek) 1000 Ft.

Nikodém Gabriella a kiállítás megnyitón

adott *Hadisegély* bélyegsor megjelenésének centenáriuma jelölte ki számunkra a napot. Ez volt ugyanis az első magyar világháborús vonatkozású bélyeg. Egy évvel később, majd 1916-ban ezt egy-egy újabb sor követte – a hadiözvegyek és -árvák, valamint a hadirokkantak segélyezése volt velük a cél.

A világháború után megjelent *Hadifogoly* bélyegsor bevétele a még akkor is idegen fogságban lévő honfitársaink hazatérését, itthoni beilleszkedését szolgálta. Természetesen ezeket a filatéliai érdekességeket is bemutatjuk, csakúgy, mint a Magyar Posta által idén nyáron kibocsátott emlékbélyeget és első napi borítékot.

álló országok háborús bélyegeivel, illetve a háborúba lépésük dátumával. Ez volt az első olyan háború, amely szinte minden földrészre kiterjedt, és a legnagyobb határmódosulásokkal járt.

A létrejött új államalakulatoknak egyik első teendője az volt, hogy demonstrálják a létüket. Ezt pedig leggyorsabban a bélyegek segítségével tudták megtenni.

– A tárlókban látható bélyegek nemcsak az első hadüzenet előzményeiről nyújtanak sokrétű történelmi áttekintést, de a *casus belliről*, azaz a *sarajevói merényletről*, majd az egyes frontokon zajlott eseményekről is. Mindezeket jól kiegészítik a kiál-

A tárlókban: fotókon az Osztrák–Magyar Monarchia tábori postája

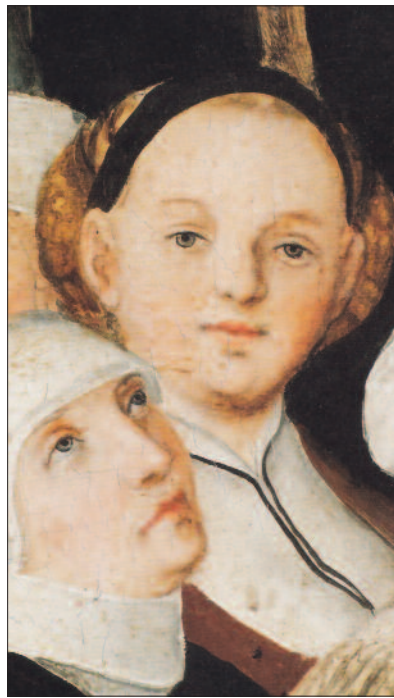
„Lenchen”

A közelmúltban egy hosszabb publikációban kitértem Luther családi életére is, arra azonban nem, hogy hat gyermekéből kettőt elveszített. Köztudomású, hogy a 16. században, a nagy gyermekhalandóság idején – s egyben abban a korszakban, amelyet a kutatók még nem tekintenek „a gyermek évszázadának” – ezeken a szomorú, de mindennapos eseményeken a szülők hamar túlléptek. Nem így történt ez *Katharina von Bora* és *Martin Luther* esetében. Olyannyira nem, hogy a művészi vagy legalábbis művészetközeli gyermekhalál-ábrázolás még Luther életművében is felbukkan, a 17. század nagyszámú puritán gyermekiratójának előképeként.

Paul Scheurlen több kiadást megért, a hitújítót valóban emberközelihez hozó monográfiája, a *Házunk barátja, Luther* kitüntetett figyelmet szentel a reformátor apai szerepkörének, sokkal inkább, mint *Richard Friedenthal* könyve. Scheurlen különösen kiemeli művében a *Lenchennek* becézett, 1529. május 4-én született, s 1542 szeptemberében, tizenhárom esztendősen elhunyt *Magdalene* (másutt: *Magdalena*) Luther betegségét és halálát, mint a Luther család egyik legkomolyabb megpróbáltatását.

A fájdalmas búcsúzás egyes részletei egy Luther által barátjának, *Markus Krodel* torgaui rektornak írott levélből derülnek ki. Luther egyébként azért ír Krodelnek – éppen két nappal a leánya halála előtt –, hogy a Krodel családnál „kosztos diák” *Johannes Luther* sürgősen hazahívja, remélve, hogy a szeretett idősebb fiútestvér látása talán megfordítja a betegségét.

A helyenként kissé regényes, ám korabeli dokumentumokat is felhasználó Luther-életrajz szerzője hozzáfűz Lenchen halálához egy kis legendát is. 1542. szeptember 19-éről 20-ára virradó éjjel a gyermek

remekmő ugyan, de tömör összefoglalása és pontos előképe mindannak, amit a 17. század jóval terjedősebb puritán prózája és főleg alkalmi verseszetei hosszasan fogalmaznak majd meg: „Itt alszom én, Lenchen, doktor Luther leánykája, / A minden szentekkel nyugszom ágyacskámban. / Mivel bűnben születtem, örök kárhozatra kellett volna jutnom, / Ám élek most, és jó sorom van, / Krisztus Úr, válts meg véreddel.” Minden okunk megvan rá, hogy feltételezzük: a 17. századi magyar puritán gyermekirató írásként is kereset, nagy valószínűséggel akár éppen a fent idézett dokumentumokban. Elképzelhető, hogy a Melanchthon keze alatt tanuló magyar peregrinuszok valamelyikének jóvoltából még maguk a szövegek is eljutottak Magyarországra. A gász megélésének fordulatai mindenestre lépekről lépésre egyeznek a lutheri szövegekben és a jó száz évvel későbbi magyar prózai és verses munkákban.

Végül: nem kell művészettörténetésnek, genetikusnak vagy a fizionómia tudományában jártasnak lenni ahhoz, hogy első pillantásra lássuk: a *Cranachok*, az idősebb és ifjabb *Lucas* közösen festett oltárképegyüttesének lábazati részletén, az úgynevezett predellán látható csoportkép tanúsága szerint Lenchen arca apjának női hasonmása volt. Finomított, kedves változatban, de ugyanaz a homlok, orr és arcberendezés. Isten és a művészet különös ajándéka, hogy ezen az oltárképen az apa, az anya, a fiútestvér és a korán meghalt kislány együtt látható.

■ PETRŐCZI ÉVA

Sürgető idő

Gondolatok újesztendőre

Az év fordulásának órájában az jutott eszembe: csendes volt a hosszú nap. A házba, ahol élek, kevesebb vendég jött, mint régen. A csillogó nagyváros utcáin is szolidabban ünnepeltek az emberek. A fiatalok kedvesük kezét fogták a hűvös éjszakában.

A petárdák durrogtak, Róma, Párizs, London, New York csupa fény volt és ragyogás. Több milliót elpuffogtattak a nagyvilágban. Töredékéből jóllakhattak volna a szegények, begyűjthettek volna a konyhában a föl-erősödő szélviharban.

Azért a legszebb a *Himnusz* volt. Így díszesen, nagyzenekarral és kórossal. Ilyenkor mindig eszembe jut egy régi erdélyi éjféli. Földes szobában sokan énekeltek, a kilencvenéves öreg pásztor kezdte csendesen, és folytak a könnyei.

Az első napokban *Márai* naplóját olvastam. Számomra ilyenkor különösen fontosak a szigorú író útmutatásai. Látni, hallgatni mindazt, amit megélt: olasz tavaszt a télben, friss kenyérillatot, a mindig vidám embereket, a kite-regetett ruhákat, szűk utcákat, tereket... *Márai* mindig ad valami olyat, amire nem figyeltem. „Az én életem mostanában különösen alakult – írta 1954-ben –, de egyre inkább tudom az újesztendei napon, hogy nemcsak sokat vesztettem, hanem sokat is kaptam. Főleg Istentől. Az életből egy napon talán eredmény is lesz, munka, alkotás. De nagyon fáradozni kell.”

Délután séta. Egy kertes házból szürke pléhkoporsót vittek. Néhány lépésre tőle csecsemőt emeltek ki egy autóból. Micsoda fájdalom ott, és mekkora öröm a fiataloknál! Az élet milyen elképesztő dolgokat produkál! A téren megálltam, néztem a rohanó embere-

ket; hajléktalan nőt rugdostak társai, három erős férfi. A kegyetlenség az egyik legnagyobb emberi titok. Miért vagyunk ilyenek? Mit akarunk elérni cselekedetünkkel?

Éjjel régi köteteket lapoztam. Óegyiptomi szerelmes verseket, görög filozófusok írásait, *Ady* leveleit. Félelmetes, mennyire nem változott semmi: a gondok, a problémák, kis háborúk. Mintha tegnap történt volna minden, pedig három ezer év távolából üzen az ifjú férfi: elhurcolt kedvesét siratja.

Mit hoz a holnap? Ki tudja? Lehet, hogy ez az év a változást jelenti. Az újabb hét évet, az újabb szűk esztendőket. De az is lehet, hogy szabaddulás jön. Kilépünk a közömbösség szorításából; összefogunk ezért a kis országért! Egyre kevesebb lesz az ellendrukker, és több a tenni akaró ember. Csak a csodaszerű fordulat mentheti meg a magyarságot. Világviharokban, nagy hatalmak játékszerként nem könnyű megmaradni. Arra kell készülnünk, hogy egyre nehezebb lesz az egyén sorsa.

Már olyan ordenárek, piszkosak az emberek, hogy nincs rá szó, taposnak és tipornak. „A tisztességtelen már úgy terjed a világban – írta *Csoóri Sándor* –, mint a fertőző betegség. Az emberek lélegzés útján kapják meg.” Védni kell magunkat, távolodni a rossztól, s ugyanolyan mértékben közeledni igazi önmagunk felé. Isten közelébe.

Az új esztendő első napjaiban Istenhez való viszonyunkat erősítsük meg. Nem költözött-e belénk valami babonás hitetlenség? Keresni kell, hinni feltétlenül. Ez vezessen bennünket az új év szép és küzdelmes óráiba!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A szerző 2010. június 2-ától a Nemzeti Erőforrások, későbbi nevén az Emberi Erőforrások Minisztériumának oktató-sért felelős államtitkáráként, 2013. február 28-ától ugyanezen minisztérium köznevelésért felelős államtitkáráként dolgozott. Munkakörének megnevezése pontosan megvilágítja azt a szemléletbeli változást, amely összefoglalja és minősíti munkáját, s amelyet a könyv előszavában *Balog Zoltán* miniszter így fogalmaz meg: „Nem beszélünk többé »közoktatás«-ról, hanem »köznevelés«-ről. Az iskola nem »szolgáltat« (...), hanem szolgál.”

Semjén Zolt miniszterelnök-helyettes ajánlása és *Balog Zoltán* előszava után a szerző a bevezetésben leszögezi: célja a laikusok és a szakemberek számára egyaránt érthetővé tenni az elmúlt négy év intézkedéseit, elősegíteni a tisztánlátást. Reménye szerint mind a szakma, mind a diákok, a szülők, sőt minden érdeklődő és nyitott gondolkodásra kész ember korrekten válasz kaphat az elmúlt időszakban felmerült kérdésekre: mit és miért tettek...

Hoffmann Rózsa stílusa fegyelmzett és gördülékeny, gondolatmenete világos, érvelése követhető; a könyv felépítése logikus, a szöveg jól tagolt. Keretet az előzményekkel kapcsolatos információk – a személyes felkészülés sok-sok lépésének, a Fidesz- és KDNP-szakemberek közoktatás-átalakító csapatmunkájának, illetve a megújulás kezdetének bemutatása – és a záró, a jövőre vonatkozó javaslatok, tervezett intézkedések adnak. (A szerkesztettségre jellemző, hogy e záró pontok a könyv fejezeteinek sorrendjét követik.)

A szerző azt a 2010 nyarán elfogadott törvénymódosítást értelmezi először, amely lehetővé tette az osztályozás visszaállítását, az évismétlés tilalmának feloldását és a nem szakrendszertől nevezett oktatás fokozatos visszahívását. Mivel ezek mind-

egyike aláasta anno az oktató-nevelő munkát, a pedagógustársadalom üdvözölte a változtatást.

A könyv kellő részletességgel ismerteti a köznevelési törvény megalapozott, lényeges változásait; magyarázatot ad arra, miért a *köznevelési* és nem a *közoktatási* jelzőt használják. Bemutatja a nevelést erősítő intézkedések (óvodáztatás hároméves kortól, erkölcsstan- vagy hit- és erkölcsstanoktatás, közösségi szolgálat, sport, mindennapos testnevelés, művészeti nevelés, egész napos nyitva tartás) elrendelésének kiváltó okait, hátterét, miértjeit és a megvalósítás mértékét.

Örömmel tájékoztat a munka arról, hogy eljött végre az az idő, amikor elő lehet írni állami iskolákban is az erkölcsi neveléshez alapokat adó oktatást. A szülők világnézeti szabadságát tiszteletben tartva az erkölcsstan tanítása heti egy órában, felmenő rendszerben lett kötelezően bevezetve úgy, hogy a vallásos családok gyermekei helyette hit- és erkölcsstanoktatásban vehetnek részt.

Kiemelendő a közösségi szolgálat bevezetése. Felismerve azt, hogy a magyar társadalom kevésbé együttműködő az önkéntes segítő munkában, a hétköznapi áldozatvállalásban, s hogy az esetek nem kapnak elég civil segítséget, a törvényalkotók az érettségi vizsga előfeltételeként előírtak ötven óra önkéntes tevékenységet. Az első tapasztalatok alapján ennek máris nagy a sikere.

A kötetből kristálytisztává válik az *Alaptörvény* és a köznevelési törvény szellemi-etikai összhangja, a keresztény gyökerekből való táplálkozás; a hazafias nevelés szerepe; a társadalmi leszakadás megakadályozását szolgáló szándék és – hosszú idő után végre – a tehetséggondozás támogatása. Lerántja

a leplet a könyv az egyes médiumok hamis állításairól, megvilágítja a valódi szándékot és utat.

A magyar iskolarendszer értékeinek és működésének „törvényesítését” követően *Hoffmann Rózsa* a tartalmi szabályozás területein vezeti végig az olvasót. Évtizedek óta folyó „adás harcunk” tesz pontot a végre azzal, hogy tisztázza az ismeretek és a kompetenciák viszonyát, és így magyarázatát adja a régi-új felfogás érvényre juttatásának. Határozottan kiáll amellett, hogy ha az államnak felelőssége és

kötelessége a köznevelési rendszer működtetése, akkor az is kötelessége, hogy a tartalmi szabályozással mindenki egyformán hozzájuthasson a közös műveltségi javakhoz.

Megindokolja, hogy – nézetük szerint – az iskolák szakmai önállóságát miért nem korlátozzák a választható kerettantervek, s közben feltárja a helyi tervek, az új tantárgyak kínálta lehetőségeket. A tankönyvpiacról szóló fejezetben rögzíti: a tankönyv nem

tartalmi szabályozó, hanem taneszköz, amely elsősorban a diákok otthoni tanulását segíti.

Hoffmann Rózsa logikusan érvel a változtatás mellett, de érvelése azért nem minden ponton igazán meggyőző...

Az állami szerepvállalás 2013 januárja óta a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) formájában valósul meg. Mivel ehhez hasonló vállalkozás nem volt még Magyarországon, és az átszervezés diktált tempója is rendkívül gyors volt, a szerző – és ez felettlőbb rokonszenves – önkritikusan fogalmazza meg, mely területeken szükséges változtatni, milyen szervezeti és személyi változásokat érdemes kellő átvilágítás után sürgősen meglépni.

Az iskolarendszer sokszínűségének tényszerű bemutatása után *Hoffmann* a pedagóguspolitika – ezen belül a pedagógus-életpálya (képzés, pályáiv, minősítés, béremelés, munkaidő), a pedagógiai munkát támogató rendszerek (szaktanácsadás, tanfelügyelet) – területén felmerült és hangoztatott érvek-ellenérvek csatájában tesz rendet. Szemlélete és meggyőződése roppant szimpatikus. Alapvetően hisz abban, hogy az iskolák a jó pedagógusoktól jók, és hogy a jó pedagógus eleget tud tenni a minősítéssel járó feladatoknak. És mára már látható, hogy a rendszer tényleg működésbe lendült, jóllehet a szerző is elismeri, hogy vannak nem vitatható ellentmondásai és hiányosságai. (Kár, hogy a kötet ezekre nem tér ki.)

A béremelés és a munkaidő kérdése viszont nem olyan egyértelmű, mint *Hoffmann Rózsa* állítja. Nem vitatva a szándék és a tett nagyszerűségét, meg kell jegyezni: általános ta-

paszlatat, hogy anyagilag az a pedagógus járt jobban, aki addig kevesebbet dolgozott – akinek nem volt túlórája, helyettesítési pénze, további szakképzésért járó szálalékai, minőségi bére... Ők a béremelés során valóban jelentős „növekményt” könyvelhettek el. Szemben azokkal, akik fentebb említett többletjévedelmüktől (vagy egy részétől) elestek, illetve akik számára ezek a pluszpénzek „átcsopotoltak” a béremelés összegébe.

Ami a munkaidőt illeti, a 22-26 kötelező tanítási óra igen magas, 32 órára kiegészülve pedig láthatóan fáradt, kimerült tantestületeket „szül” a mindennapi életben. Ezeket a döntéseket alighanem újra kellene gondolni. Mint ahogy az sem a következetesség és kiszámíthatóság példája, hogy a kormány 2015-től nem teszi függővé a pedagógusbérek minimumbér alakulásától. Ez mindenképpen visszalépés.

A szakszolgálati átszervezések, a Nemzeti Pedagóguskar létrehozásának megindokolása után *Hoffmann Rózsa* a tanulmányi mérések tapasztalatairól szól, és mindenkit türelemre int. Jogosan. Az átszervezés eredményei a szakemberek szerint is tíz-tizenöt év múlva lesznek mérhetőek.

Végül nemzeti önazonosságunk erősítéséről, a határon túli pedagógusokkal való kapcsolattartásról ír a jelenleg a Kereszténydemokrata Néppárt színeiben országgyűlési képviselőként munkálkodó szerző, és érint néhány személyes vonatkozást. Biztosít minket arról: továbbra is kész együttműködni azért, hogy a magyar oktatás visszakapja régi rangját.

■ BÁRDOS SZILVIA

Hoffmann Rózsa: Mérőföldkő után – Mit, miért? A köznevelés megújítása 2010–2014. Kairosz Kiadó, Budapest, 2014. Ára 2000 forint.

2015

REF

O

WWW.REFORMACIO500.HU

WWW.EVANGELIKUS.HU

FORMÁCIÓ és OKTATÁS

Tanítványok
vagyunk

Ezt (is) láttuk a moziban...

Mindig váratlan ajándékként ítem át azokat a helyzeteket, amikor bizonyos rálátással szemlélhettem, ahogyan az élet széles folyamként hömpölyög a lábam előtt. Ritka kegyelmi pillanatok voltak ezek. Váratlanul jöttek, fénycsóvaként megvilágítottak bennem egy-egy addig homályban rejtőző pontot, aztán elmúltak csendesen... Míg a nálunk múlt őszen bemutatott, *Srác-kor* (*Boyhood*) című amerikai filmet néztem, többször is felidéződtek bennem ezek a hétköznapi megvilágosodások.

Nem, itt nem volt kegyes család: valóban tizenkét éven keresztül követhettük a szereplők sorsát. Miféle képtelen, korszerűtlen lelkesedés visz rá egy rendezőt, hogy ennyi éven át forgasson egy filmet?

Úgy álltam fel a vetítés után a fotelból, hogy ezer szálon futott tovább bennem a történet. Bár a végén egy viszonylag békés hegycsúcsra hagytuk a főszereplőt, Masont (*Ellar Coltrane*), aki – amint leérettsgézt, és megküzdött számtalan kis és nagy harcot – friss egyetemistaként épp elkezdte felnőtt életét, azon kapom magam, hogy úgy gondolok rá, mint egy távoli, mégis nagyon szeretett unokaöcsre.

Vajon hogy sikerül neki...? Már-mint az élet. Amiről szól ez az egész izé, ez a film.

Amiből hiányzik mindenfajta Nagy Film-ambíció, mintha a rendező, *Richard Linklater* magáról tenne rá, lesz-e kasszasikere vagy rajongótáborra filmjének. Mintha csak úgy, magának forgatta volna. (*Azért persze aligha véletlen, hogy tavaly ez a film érdemelte ki a berlini nemzet-*

Srác-kor

közi filmfesztiválon a legjobb rendezőnek járó díjat. – A szerk.)

A többi szereplőt sem lehet könnyen elfelejteni. Az apát (*Ethan Hawke* most is nagyon jó volt), akinek évek kellenek, hogy valóban felnőjön, de végül is sikerül neki, sőt még az újakezdés nagy lehetőségét is megkapja az élettől. Az anyát (*Patricia Arquette* finom és hiteles alakítása), akinek alakján keresztül

egy hamisítatlan női karriert látunk megelevenedni, aki kőkemény következetességgel, mégis bátran és humorral képes harcolni és jól szeretni a gyerekeit, a film végére viszont súlyos veszteségekkel szembenézve marad magára. És Samanthát, Mason nővérét, akit nem más alakít, mint a rendező lánya, *Lorelei Linklater*. Őt bájosan magamutogató kis hisztérikaként ismerjük meg, csúnyácska

és fogszabályozós tinédzserként látjuk viszont, majd sugárzó szépségű fiatal nőként veszünk tőle búcsút a film végén.

Teljességgel hiányzik a filmből mindenféle narratív hang, csak úgy folydogál, ömlik, apad-dagad, mint egy patak, szélesedő folyó vagy végül a tenger.

Nincs szinkron, szabadon élvezhetjük az amerikai dialektus mindent leegyszerűsítő, ám mégsem kellemtelen változatait. Semmi idealizálás, saját szemünkkel láthatjuk a lélekgyilkoló videójátékokat, rajzfilmeket, a sivár kollégiumi szobákat, amelyeknek díszletei között mégis emberré érnek ezek a gyerekek. Mert a néha csetlő-botló, tökéletlen felnőtt világtól megkapják, amire leginkább szükségük van: a szeretetet és az elfogadást.

Ha ez megvan, minden megvan. Az élet, mint egy békésen áradó folyam a hajót, elvisz bennünket egészen a tengerig.

A remény filmje ez nekem. Ha tehetném, kötelezővé tenném felnőttnek és leendő felnőttnek egyaránt.

■ BALOGH ÉVA

Srác-kor. Színes, feliratos amerikai film-dráma, 2002–2013. 166 perc.

Viharos tenger az ég alatt

Andrej Zvjagincev Leviatán című filmjéről

▶ **Jób könyve** egyike a Biblia legrejtélyesebb fejezeteinek, amely komolyan próbára teszi az ige befogadját. Amikor szembesülünk az Isten által „kisemmizett” ember töretlen hitével, az magunkat is lelki önvizsgálatra szólít fel. Ezen túl azon is eltűnődhetünk, hogy Isten kifürkészhetetlen útjai hogyan keresztelik esendő életünk eseményeit. *Andrej Zvjagincev* új filmje *Anders Thomas Jensen Ádám almái* című mozija után a legeredetibb és legbátrabb feldolgozása a titoktól terhes ószövetségi történetnek.

Az észak-országi tengerparton élő autószerelő, Kolja családja veszályba kerül, amikor a helyi polgármester önhatalmúlag ki akarja sajátítani birtokát, hogy saját céljaira, építési területként használhassa. Az elkeseredett és tehetetlen családfő volt kadéttársát, Dimitrit hívja segítségül Moszkvából. A barát ügyvédként mindent megtesz azért, hogy elkerülhessék a jogtalan intézkedést, azzal

azonban, hogy elcsábítja Kolja feleségét, még több bonyodalmat okoz. Zvjagincev forgatókönyve mégsem a kialakuló szerelmi párharca épül, más szinten, sokrétűbben próbálja kibontani a hatalomtól megfélemlített kisemberek kiüresedő életvilágát és kálváriáját.

A korrupciós városvezetéssel kooperáló ortodox oligarcha megjelenése nem csupán a megalomán, evangéli-

umtól eltávolodó egyházi működést mutatja be; hiszen maga a jó hír is kétségbe vonódik, ha képviselői kettős mércével méri az isteni igazságot és a jogon alapuló földi igazságosságot.

Az emberi gyarlóság és a bűnre való hajlandóság láttatása mögött még ennél is nagyobb távlatok/tárnák tárulnak fel, amikor konkrét idézeteken és szimbolikus vizuális elemeken keresztül Jób érthetetlen szenvedése is megidéződik. Pontosabban összemósodik Kolja meggyötört alakjával, melynek árnyéka minden körülötte lévőre rávetül: főleg kisgyermekére, aki néma tanúja lesz a család széthullásának és apja egyre jobban eldurvuló meghurcoltatásának.

Elfojtott indulatoktól és elidegenedett érzelmektől sújtott világban járunk, amelyet magunk is jó ismerünk. E világ szereplői az átláthat-

lan bürokrácia, a sosem látható, felelős legfelsőbb vezetői réteg, az alattuk szolgáló, saját környezetükben teljhatalommal bíró, szűk látókörű kiskirályok és az őket hizláló, elszegényedett, felülről láthatatlan lakosság. A kapcsolódó bibliai utalások és transzcendens tartalmak pedig tovább fokozzák a tanácstalanságot, amelyet a Jób-történet olvasása közben is tapasztalhatunk. Úgy hintik el a kételkedés konkolyát, hogy közben a hit mustármagját sem hagyják érintetlenül.

A címadó Leviatán legalább olyan rejtélyes szereplője a filmnek, mint amilyen felfejthetetlen a Jób-féle metatörténet. A mitológiai és bibliai elbeszélésekben vízi szörnyként ábrázolt lény kétszer tűnik fel a képkockákon, amint föl-alá merül a zavaros, háborgó tenger habjai közt. „*Ki tu-*

dod-e fogni horoggal a Leviatánt, le tudod-e szorítani a nyelvét kötéllel? Tudsz-e kötelet húzni az orrába, át tudod-e fűzni kampóval az állát? Fog-e sokat könyörögni neked, vagy beszél-e hozzád szelíden? (...) Nincs olyan vakmerő, aki fölverje. Ki merne kiállni elene? Ki szállhat szembe vele úgy, hogy sértetlenül hagyja? Minden övé az ég alatt.” (Jób 40,25–27; 41,2–3; revidált új fordítás)

Ha *Thomas Hobbes* 1651-ben megjelent, azonos című politológiai művére gondolunk, a filmhez hűen párhuzamot vonhatunk a bibliai állat és a hatalmi formákat szimbolizáló, Hobbes-féle Leviatán jelkép között.

Az egyházat bekebelező szekularizált világhatalom, illetve a világi hatalmat megszentelő egyház megdöbbentő kritikája nyilvánul meg az utolsó jelenetben: Kolja ledőzerolt házának üres telkén a templom épült, melynek megnyitó szertartásán a polgármester és a főpap közösen ünnepel.

Eközben Kolja mindenét elvesztette – akárcsak Jób, aki azonban vele ellentétben nem kérdőjelezte meg, hanem elfogadta az isteni (?) ítéletet. Bár nem tudta, miért méretett rá mennyi csapás, azt tudta, hogy mindent az Úr nevéért kell áldania. Kolja egyfajta profán Jóbként értetlenül áll saját romba dőlt sorsa előtt. Mikor fellebbezését végképp elutasítja a bíróság, alkoholba menekül. Mielőtt ráadásul még ártatlanul börtönre is ítélik, vodkavásárlás közben találkozik a helyi lelkiatyával, aki üresnek tűnő szölamokkal próbálja megnyugtani, igazi feleletet nem tud adni.

Zvjagincev alkotása sem ad válaszokat a felmerülő, mélybe húzó kérdésekre. Csak hagyja, hogy nézzük, hallgatva a film elején és végén pár percig a végtelen, vihar előtti tenger hullámzását...

■ PAPP MÁTÉ

Leviatán. Színes, feliratos orosz film-dráma, 2014. 140 perc.

Rámpás karácsonyi angyalok

„A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg.” (Zsid 13,2)

Korábban írtam már az *EvÉletben* a rámpás konfirmációról.

Arról volt akkor szó, hogy a pesterszébeti templom kapjon-e rámpát, vagy sem. Valaki közbeszólt: „De minek ide rámpa, hisz nincsenek toloszékesek a környéken.” Egy pillanatra összeomlott a közgyűlés, hát nevetséges, fölösleges dologról tárgyaltunk!

Azután jött a tisztulás ideje. Perse hogy nincsenek kerekesszékek az istentiszteleten, hiszen nem tudnak rámpa nélkül bejönni!

Azokban a napokban Pesterszébet egyik könyvtárosát, *Molnár Évát* fölkereste jó ismerőse, *Bátori István*, aki korábban autóbalesetben veszítette el az egyik lábát. „Nem tudsz itt valahol olyan templomot, ahol van rámpa? Szeretnék szenteste temp-

lomba menni. Képzeld, sehol sincs rámpa.” „Tudok egyről. Az evangélikusoknál most készült el a följáró” – hangzott a válasz.

István föl is „szentelte” a lépcsőmentesítő eszközt. Részt vett a szentesti istentiszteleten. Azután következett a lelki elmélyülés időszaka, a rendszeres templomba kerekedés és az életre szóló döntés, melyet az a bizonyos „rámpás konfirmáció” pecsételt meg. Húséges templomlátogató lett úgy, hogy hozta sorstársát, *Győzőt* és még másokat is.

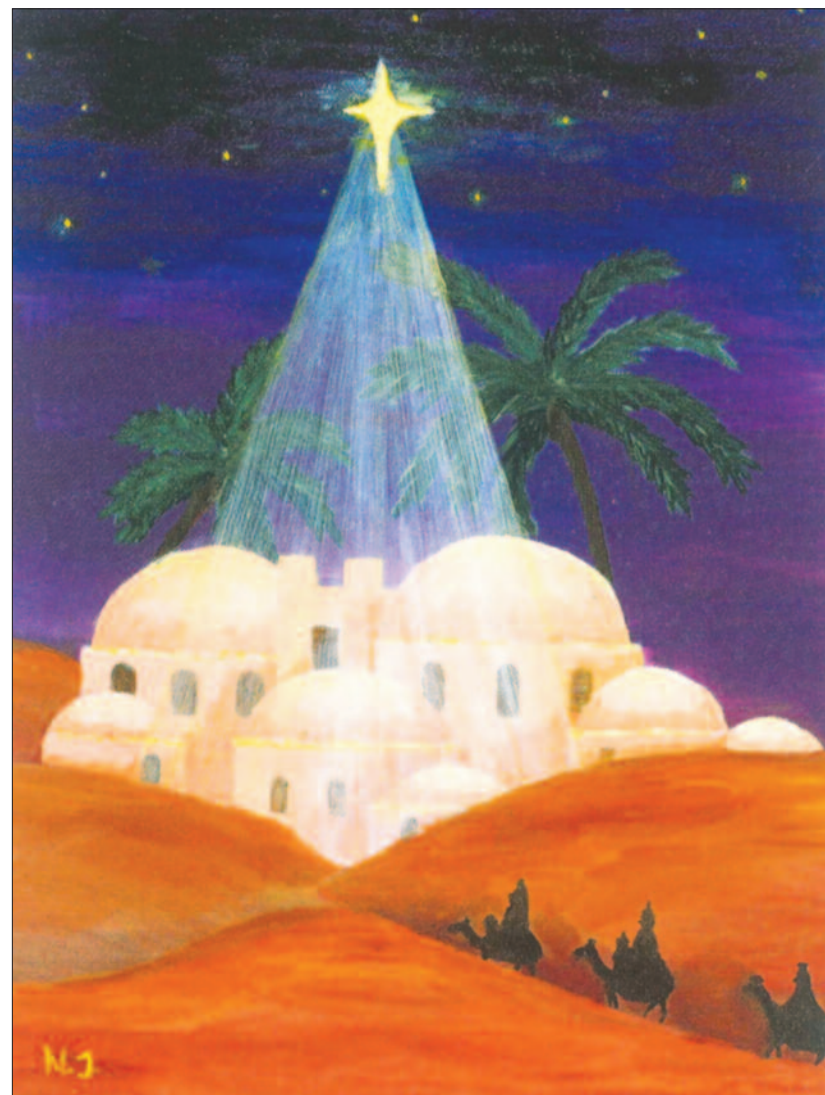
Azóta nem maradhatnak el az istentiszteletekről. István két éve egy új rámpát ajándékozott a megyengült régi helyett, és azt is vállalta, hogy a templom bejáratánál fogadja az érkezőket, és szórólappokkal, az *Evangélikus Élet* példányaival ajándékozta meg őket, beszélget velük.

2012-ben a szentesti istentisztelet után István azt kérte, hadd aludhasson az imateremben, mert nehéz hazajutnia a VII. kerületbe az ünne-

pi közlekedési beosztás miatt. Mivel gyermekeink már mind önálló családunkban ülnek körül a karácsonyfát, arra gondoltunk feleségemmel, hogy behívjuk szentesti vacsoránkra. Hadd legyen neki gyülekezete mellett családja is ezen az estén. Tavaly immár harmadszorra is vendégünk volt István. Boldogan olvastuk a szent család történetét, hogy végül is egy istálló volt a megoldás. Magamban azon elmélkedtem, hogy milyen istállóhoz hasonló, hatásos megoldás a rámpa ezen az estén. Mindkettő, a deszkából ácsolt és a vendégszeretéből készült egyaránt.

Kell rámpa a templomokra és a parókiákra, főleg szenteste táján. Ahol még nincs, a gyülekezetek építsenek, létesítsenek egyet! Higgyék el, mennyei öröme, sőt még angyalok jelenésére is számíthatnak! Mert bizony vannak kerekesszékes angyalok is! A rámpán pedig nemcsak fölfelé, hanem lefelé is lehet közlekedni.

■ GYJS*VDM

SZAJJAL FESZTETTE NAGY ILDIKÓ

BOTOS FERENC Képek Galileából

(haikus)

néma kőpadok
Názáretből jött egy ács
itt ült, szombaton

bíbor pipacsok
között lépdelt csendesen
míg a hegyhez ért

glóriás a hold
sohasem látott színek
a vizek felett

HETI ÚTRAVALÓ

„Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” (Róm 8,14)

Vízkereszt ünnepe után az 1. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi az Úristen dicsőségét hirdetik, mely Jézus Krisztusban látható. Ő világosságul

jött el e világba, s életet hozott az embernek. „Az Ige testté lett, közöttünk élt, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét.” (Jn 1,14; Lk) „Amikor Jézus megkeresztelkedett, azonnal kijött a vízből, és ime, megnyílt az ég, és látta, hogy Isten Lelke mint egy galamb aláereszkedik, és őreá száll. ...hang hallatszott a mennyből: Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.” (Mt 3,16–17) „Mintha mondaná: Minden jótét kegyelmeimet, ami csak szívemtől telik, néktek ajándékozom! Fiam az egyetlen örökös, és mindenek Ura, benne ti is gyermekeim, örökösök lehettek” – tolmácsolja Isten kijelentését Luther. „Maga a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy Isten gyermekei vagyunk. ...és örökösársai Krisztusnak...” (Róm 8,16–17) Ti „szolgáljátok az Úrnak örvendezéssel!” (GyLK 739) Ez a mi logikus istentiszteletünk: „...szánjátok oda magokat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul... arra igyekezzék mindenki, hogy józanul gondolkozzék az Istentől kapott hit mértéke szerint.” (Róm 12,1,3) Cézáréban Péter beszéde közben „leszállt a Szentlélek mindazokra, akik hallgatták az igét. (...) És úgy rendelkezett, hogy keresztelkedjenek meg a Jézus Krisztus nevében.” (ApCsel 10,44-48) A keresztség előképe a választott nép csodálatos átkelése a halálfolyón: „Az Úr szövetségládáját vivő papok ott álltak szilárdan a Jordán száraz medrében. Egész Izráel átkelt, és mindaddig száraz volt a folyómeder, amíg az egész nép... át nem kelt a Jordánon.” (Józs 3,17) Pál szeretné, ha mi is eljutnánk „Isten titkának, Krisztusnak ismeretére”. Ne hagyjuk magunkat félrevezettetni: „Mivel... már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljétek is őbenne.” (Kol 2,2,6) Jézus megáldja a kicsinyeket, s mindenkor követőinek mondja: „...aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be oda.” (Mk 10,15) „Ő az igaz Isten és az örök élet.” (1Jn 5,20) Ezért követőinek mindenkinél jobban kell őt szeretniük, és evangéliumát továbbadniuk; még ha ez meghasonlást hoz is a családban: „...mostantól fogva, ha öten lesznek egy családban, meghasonlik három a kettővel, és kettő a hárommal.” (Lk 12,52; lásd Mt 10,34–39) Isten gyermekeinek állandó létszükséglete az ima – titokban és röviden. Isten igéjében szól hozzánk, s mi imádságban válaszolunk. Reformátorunk *Kiskátéjából* tudhatjuk, az Úrtól tanult imádság megszólításból, hét kérésből, dicsőítésből áll: „Mi Atyánk..., szenteltesse meg..., jöjjön el..., legyen meg..., add meg..., bocsásd meg..., ne vigy..., szabadíts meg..., mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké.” (Mt 6,9–13) Pál int: „Az imádkozásban... legyetek kitarthatók és éberek!” (Kol 4,2) „Szüntelenül imádkozzatok!” (1Thessz 5,17) „Mi Atyánk, ki vagy mennyekben, / Add, fohászunk ne az ajkon, / De szívünk mélyén fakadjon! // Dicsőség itt... / Néked, jó Istenünk! Ámen.” (EÉ 72,1,9)

■ GARAI ANDRÁS

KERESZTYI ZOLTÁN FELVÉTELE

Bölcsen számláltam-e napjaimat?

A 90. zoltár igéi arra figyelmeztetnek, hogy emlékezzem vissza egyrészt arra, amit Isten velem cselekedett, másrészt a saját eddigi életemre. Emlékeznem kell arra, hogy kicsoda Isten, és ki vagyok én. Látnom kell, hogy Isten: örökkévaló, nagy hatalmú, gondviselő és megtartó, én pedig mulandó, gyenge, tehetetlen, elveszett vagyok Isten kegyelme nélkül.

Isten gyermekeként azt tapasztaltam meg, hogy ő nem vetett el bűnöm miatt, ezért mondhatom boldog bizonyossággal: „Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre.” (Zsolt 90,1) Ez sokat jelentett számomra, hisz árvaként én is jövevénynek éreztem magamat e földön, mint Mózes, a zoltár szerzője, akinek egész életében nem volt otthona. A fáraó házában élt negyven év idegenként. Idegen volt a másik negyven év alatt Jetrónál is, a miániitáknál. Jövevény és zarándok volt a harmadik negyven éven át, a pusztai vándorlás ideje alatt. Egész életében mégis arról tett bizonyosságot, hogy az Úr volt hajléka, otthona.

Én is megismertem, hogy ez a világ nem az én otthonom, ezért úgy emlékezhetem vissza eddigi életemre: Uram, te voltál az én hajlékom minden körülmények között. Istenél van már otthonom, azért ha egyszer el kell költözöm e földről, tudom, hogy hazamegyek.

Ha visszagondolok eddigi életemre, láthatom, érthetem: mit jelent nekem Jézus Krisztus. Jöttek életemben viharok, megpróbáltatások – nyugalmat mindig csak Jézus Krisztusban találtam. Jártam többször a halál völgyében is, akkor sem félttem, mert ő velem volt, és hajlékom, otthonom volt ott is nekem.

„Mi csak tegnapiak vagyunk, és semmit sem tudunk, életünk csak árnyék a földön” – olvassuk *Jób könyvében* (8,9). „Ne dicsekedj a holnapi nappal, mert nem tudod, mit hoz az a nap!” – figyelmeztet Isten (Péld 27,1). Nekem csak a mai napom van, és a tegnapi napom volt, a jövőm Isten kezében van. Életem ideje meghaladta már a nyolcvanhét esztendő. Nagy kegyelem ez számomra!

Mégis veszélyes lenne álomba merülnöm. Azért hangzik az evangélium Isten népe számára: ne aludjon, és ha elaludt is, ébredjen fel. Mindig ébernek kell lennem, és tudnom kell, hol járok.

Fontos, hogy teljes örömmel tartsam a különféle próbákat, mert ezek megtanítanak az engedelmességre és az Úrban való bizalomra. Fontos, hogy úgy vizsgáljam eddigi életemet: bölcsen számláltam-e napjaimat? Jól megértettem-e Isten célját és akaratát a próbák és szenvedések között, a jólétben is? Fontos, hogy tanuljak Pál apostoltól, aki ezt írja: „...mert én megtanultam, hogy körülményeim

között elégedett legyek. Tudok szűkölködni, és tudok bővülni is, egészen be vagyok avatva mindenbe, jóllakásban és éhezésbe, a bővülködésbe és a nélkülözésbe egyaránt. Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,11–13)

Isten igéje arra is figyelmeztet, hogy nem kell előre biztosítanom mindent magamnak, mert: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mk 8,36) Nem a világ szerint kell okosabbnak, bölcsőbbnek lennem, inkább legyek bolondabb Isten szempontjából.

A mai ember a rohanás korszakában él; rohan, mintha üldözne, nincs ideje, fél, hogy elkésik. De honnan? Sehonnan! A kárhozatba úgyis elég korán odaér, ha gyalog jár is. Én ugyanakkor ráérő ember kívánok lenni, hogy ráérjek imádkozni, Bibliát olvasni, és mindig legyen sok időm az Úr számára.

Szeretnék úgy megállni Isten előtt, úgy indulni tovább – ha az Úr ad még napokat életemhez –, hogy vizsgáljam minden lépésem: az az ő akaratára szerint való-e, hiszen nekem úgyszincs, csak a ma. A holnapot, ha akarja, nekem adja, ha pedig nem, hazavisz.

Ha megelégedetten, örömmel, vidáman töltöm napjaimat, már az is nagy áldás.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

PALACKPOSTA

Istennek terve van velünk

Számtalan esetben tesszük fel magunknak a kérdést, melyik a helyes út az életünkben. Honnan tudhatjuk, hogy jó felé haladunk-e? Vajon a terveink egyeznek megváltó mennyei Atyánkéval? Egyáltalán, neki milyen terve van velünk?

Most, a félév végehez közeledve a továbbtanulás előtt álló fiatalok azok, akiket még inkább elgondolkodtatnak a fent sorolt kérdések. Hol az én helyem? Melyik egyetemet válasszam? Ki fog nekem segíteni? Jó, hogy ebben az iskolában tanulok?

Sokszor találkozunk azzal a gondolattal, hogy Isten útjai kifürkészhetetlenek, sőt számunkra olykor talán érthetetlenek is. Ez nagy probléma azoknak, akik rögtön válaszokat akarnak kapni. Valamiért hajlamosak vagyunk arra, hogy tanácsatlanságunkban elvárjuk másoktól, hogy helyettünk döntsenek. Pedig vannak terveink, céljaink – de bizonytalanság kíséri ezeket.

Az 55. zsoltár 23. verse így szól hozzánk: „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi sohasem, hogy ingadozzon az igaz.”

Ez nem azt jelenti, hogy neked semmit sem kell tenned, semmin sem kell töprengened, és Isten majd dönt helyetted, hiszen mindannyian szabad akarattal rendelkezünk. Ám ami mégis a legfontosabb számunkra a nehéz helyzetekben, az a gondviselő szeretet. Az a törődés, amelyet szívünkben érzünk, biztonságot ad.

Isten nem ül le helyettünk tanulni, nem tölti ki a felvételi jelentkezési lapot, nem iratkozik be helyettünk az egyetemre, ott nem vizsgálják helyettünk, sőt nem megy el dolgozni sem, de velünk van, és kíséri minden lépésünket. Segít, ha bajban vagyunk, felüdít, ha szomorkodunk. Minden esetben visszasegít minket a helyes útra, amelyen járunk, hogy elérjük azt, ami a földi életünk célja, küldetése, és ami az örök élet felé mutat.

Elegendhetetlen a hitünk, ahogy *Máté evangéliuma* is emlékeztet rá: „És mindazt, amit imádságban hittel kértek, megkapjátok.” (21,22)

Hittel imádkozni elegendhetetlen dolog. Ezzel együtt jár, hogy elfogadom, Istennek terve van velem, ahogy minden embertársammal, elfogadom, hogy ő az, aki mindig a legjobbat akarja nekem, és én vagyok az akadály, ha nem úgy sikerülnek a dolgok. Nem hibáztatok rögtön másokat, nem keresek mindig bűnbakot, nem kérem számon, hogy miért így és miért velem történik ez.

Mennyei Atyánk az, aki a reménytelennek tűnő helyzetekben is bátorít minket, mindig, amikor bizonytalanok vagyunk. Nekünk pedig meg kell hallanunk a hívó szót. Szívünket felé tárni és engedni, hogy Szentlelke által segítsen a reménytelennek tűnő helyzetekben is kihozni magunkból a legjobbat.

■ HALÁSZ ALEXANDRA

Névjegy: Halász Alexandra

A békéscsabai Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakiskola, Általános iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium lelkésze vagyok második éve. Számomra fontos, hogy fiatalok körében végezhetem szolgálatomat. Mindig feltöltődést nyújt egy-egy jól sikerült tanóra, közös programon való részvétel. Örömet jelent, hogy a diákok az iskolában is átérzhetik az Isten közösségéhez való tartozás boldogságát, megtapasztalva mindent átható szeretetét.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

REFORMÁCIÓ ÉS OKTATÁS

„Az igazi szeretet türelmes és toleráns”

Beszélgés a tanítványságról a Keveházi család három tagjával

► **Tanítványok vagyunk** mottóval hirdette meg egyházunk 2015-re a reformáció és oktatás tematikus évet. A tanítványsággal kapcsolatban kérdeztem ezért egy család három generációját. Arra vártam választ tőlük, ők kinek a tanítványai, milyen eredménnyel és mit próbálnak meg továbbadni. Beszélgetőtársaim *D. Keveházi László nyugalmazott evangélikus esperes, Keveházi Márta óvodapedagógus és Keveházi D. Sámuel, az Evangélikus Hittudományi Egyetem hitoktató szakos hallgatója.*

Az új esztendő első napján a Facebook segítségével veszem fel a kapcsolatot a családdal. A nyolcvanhedig életévben járó *Laci* bácsit éppúgy a közösségi oldalon keresem meg, mint lányát és unokáját. Jól időzíték: *Márta* és *Sámuel* másnap pont a (nagy)szülőkhöz készül látogatóba, lesz alkalmuk élőszóban is egyeztetni egymással, vállalkoznak-e a közös interjúra. Ugyan az unoka végül otthon marad, de így is megszületik a döntés: a hétvégén hívhatom őket a kérdéseimmel.

– Nagyon bírom a papámban, hogy most is ilyen fogékony az újdonságokra, és ilyen ügyesen kezeli a laptopot – mondja *Márta*, amikor őt hívom. – Engem a fiaim tanítanak ezekre a praktikus dolgokra, például az okostelefon használatára. Az én generációm talán elsősorban ezt a nyitottságot és rugalmasságot sajátíthatja, sajátíthatná el a fiataloktól. Az idősebbektől pedig tartást tanulhatunk, mert nekik, bennük meg van...

– Ma már szinte nem is kell könyvtárba menni egy-egy információért. A legtöbbször én is csak leülök az internet elé... – vallja be *Laci* bácsi, aki korábban harminc évig kutatta a levéltárakban és más gyűjteményekben *Sztárai Mihály* magyar reformátor életét. – Egészen más korban, teljesen más feltételek között élünk, és másképpen is gondolkodtunk. A neveltetésem is egészen más volt, és az iskolában is más szabályok uralkodtak. Ma már talán szigorúnak nevezett légkörben nőtem fel, amit egyébként egyáltalán nem bánok.

Ki volt rájuk a legnagyobb hatással, kitől tanulták a legtöbbet? – tesszem fel a kérdést nekik is, majd később *Sámuel*nek.

– Sok kedves tanárom volt, például a teológián az egyháztörténet-professzorok, és nagyapámtól, a mezőberényi *Bárdi Ernő* lelkésztől is sok hasznos dolgot tanultam, de a legnagyobb hatással *Szethlo Gábor* volt rám – jelenti ki egyértelműen *Laci* bácsi. – Papgyerek voltam, édesapám is lelkész volt, de én abszolút nem gondoltam arra, hogy folytatam ezt a hivatást. Katonatiszt akartam lenni. A nagyváradi hadapródiskolából kerültem 1945 májusától októberéig amerikai hadifogságba. Onnan hazajöve fogadtam be engem, egy „háborús bűnös” fiát *Gábor* bácsi a Gaudiopolisba. Ő soha nem azzal foglalkozott, hogy valaki zsidó-e vagy keresztény, nyilas-e vagy kommunista. Azt vallotta: ha bajban van, segíteni kell rajta. Előítéletmentes, jó pásztori indulat volt benne. Ez hatott rám a legerősebben a későbbiekben.

Márta sem egy klasszikus pedagógust nevez meg:

– A kántorképző intézet akkori vezetője, *Kis János* bácsi volt ez az ember az életemben. Tíz éves koromtól jártam Fótra, sok nyarat töltöttem vele. Nem mint tanár, inkább mint lelki vezető volt fontos nekem.

Ha az iskolai tanáira gondolok vissza, a rajztanárom jut eszembe. Ugyan rajzból pocsék voltam, rá mégis rendkívül jól emlékszem. Halk szavú és intelligens volt – akárcsak a papám –, soha föl nem emelte a hangját. Nagyon tiszteltük őt; olyan nem volt, hogy bárki is ki-

csúfolta volna. Általában is igaz volt, hogy nem azokat a tanárainkat szerettük, akik jól tanítottak, hanem akik az életükkel is példát mutattak.

– Nyilván voltak olyan tanáraink, akik ideig-óráig, egy-egy tanév során valamiért hatással voltak rám, kamaszkorom legmeghatározóbb személyei mégsem közülük kerültek ki – válaszolja ugyanerre a kérdésre *Sámuel*. – Gyermekkoromban *Oroszházán* éltünk; az akkor ott szolgáló lelkészek, *Ribár János* esperes és *Lázárné Skorka Katalin* voltak ezek az emberek. *János* bácsi mindig nagyon odafigyelt ránk. Évekig tanított hittanra, de tanórán kívül is bármikor, bármilyen kérdéssel fordulhatunk hozzá. Mivel a szüleim elváltak, és apa nélkül nőtem fel, nekem különösen fontos volt, hogy van egy olyan férfiember, akiről tudtam, hogy számíthatok rá.

Kati pedig olyan volt, mintha a második anyánk lenne. Az ő ajtaja is mindig nyitva állt előttünk, fiatalok előtt is, és sokan mentünk is hozzá lelki beszélgetésekre. Emlékszem, amikor tizenhat éves koromban elmentünk vele egy biciklistáborba, akkor öten vagy hatan jöttünk haza megtérve...

Abban a bizonyos táborban, fiatalkori bal lépéseim közepette jöttem rá arra, hogy bár Istennek nem tetszik, ahogyan élek, és amit teszek, ő bűnös voltom ellenére mégis elfogad és szeret. Később, amikor a harmadéves teológushallgatók hagyományos passiójátékában rám osztották Jézus szerepét, még mélyebben megérintett az, hogy mennyi szenvedést vállalt értünk, hogy megmentsen bennünket. Mert az igazi szeretet ilyen: türelmes és toleráns – és mindenkinek szüksége van rá.

Sámuel utóbbi szavai összecsengenek azzal, amit előzőleg nagyapja és édesanyja is felelt arra a kérdésre, hogy *Jézus miért és miben a mesterünk*.

– A már említett előfeltétel nélküli szeretet az, amiben követni igyekszem őt – fogalmaz *Laci* bácsi. – Ez a szeretet nem azt vizslatja, hogy kicsoda a másik ember, hanem azt nézi, hogy milyen helyzetben van, és hogyan tudna segíteni rajta.

– Jézusnál tökéletesebb példakép nincs, hiszen ő tökéletes, őbenne semmi hibát nem lehet találni. Elsősorban a végtelen türelme és szeretete az, amit „irigylek” tőle – mondja *Márta*, majd már a következő kérdésre válaszolva így folytatja a gondolatot. – E két dologban nagyon rossz tanítvány vagyok. Úgy érzem, hogy ezekből iszonyatosan kevés van bennem, és ez mindig, mindennap bánt.

Laci bácsit és *Sámuel*t is önvizsgálatra kérem: *ők milyen tanítványai a Mesternek?*

– Semmiképpen nem merem azt mondani, hogy kiváló – mondja nevetve *Laci* bácsi –, sőt még jó sem. *Mikeás* könyvében olvashatjuk: „...ha elestem is, fölkelek...” (Mik 7,8) A tanítványi életem elesésekből és felkelésekből állhatott. Tagadhatatlanul voltak eleséseim, de voltak felkeléseim is, és abban reménykedem, hogy majdan ama végső felkelésben is részesülhetek. – A tanítványságról egy amerikai élményem jut eszembe – mondja *Sámuel*. – Egyszer

egy kolostorban töltöttem egy hetet. Az ott élő szerzetesekhez hasonlóan arra az időre én is némasági fogadalmat tettem. Sokat sétáltam a környéken, és közben elmélkedtem. Az ötödik nap némasága után találtam egy hatalmas feszületet a kolostor épületének túlsóoldalon, a fal tövében, ahol addig még nem jártam. A kereszten ott függött Jézus, a kereszttel pedig a következő felirat állt: „És te mit tettél értenem?” Ez a mondat nagyon mélyen megütött. Tényleg, én mit teszek Jézusért? – kérdeztem magamtól. Azóta is ez mozgat: hogy mi az, amit én tanítványként meg tudok tenni azért, hogy embertársaimnak jobb legyen...

És milyenek diákok (voltak) a hagyományos iskolapadban ülve? – kíváncsiskodom tovább.

– Engem a stréberek közé soroltak – feleli *Laci* bácsi. – Feleségem, *Czégényi Klára* is sokszor elmondja, hogy bizony ő is annak tartott engem. Mert amikor ők ebéd után sétálni mentek a Lővérekbe – akkor még Sopronban volt a teológiai akadémia –, én beültem a könyvtárba... Az öt év alatt egyetlen jót kaptam, a többi jegyem mind jeles vagy kitűnő volt.

– Én mindig középserzőnek éreztem magam az iskolában – eleveníti fel *Márta*. – A gimnáziumban nagyon szorgalmas voltam, mert úgy éreztem, nem vagyok elég okos, és muszáj tanulnom. Igen, leginkább szorgalmas voltam.

– Én ellenben kicsit lusta vagyok – vallja be töredelmesen *Sámuel*, de gyorsan hozzátesszi: erre azért nem vagyok olyan büszke.

A gyerekekkel, fiatalokkal való foglalatosság mindhármuk életének szerves része.

– Nagyon szerettem tanítani – mondja erről határozottan *Laci* bácsi. – Pílisen olyan gyülekezetben szolgáltunk feleségemmel, ahol a legszigorúbb időkben is folyt hitoktatás az általam iskolában. Egyfajta ifjúsági ébredéssel szakkozott meg bennünket az Úristen. Megmozdultak a fiatalok; harmincan, negyvenen, ötvenen jöttek bibliaórára. Emlékszem, azt mondták, nekik nem elég heti egy alkalom, tartunk kettőt... Később, már nyugdíjas lekipásztorként kértek meg arra, hogy Kőszegen a frissen egyházi fenntartásba visszavett szakiskola lelkésze legyek. Finoman szólva is hideg, majdhogynem elutasító légkörben kellett megszólítanom a gyerekeket. Nagy eredmény volt, amikor egy-egy kollégiumi bibliaóra után a fiatalok hazakísértek, csak hogy addig is beszélgethessenek velem.

– Nincs emlékem arról, hogy valaha is más szerettem volna lenni, mint óvodapedagógus – tekint vissza *Márta*. – A kicsikben nagyon sok szeretet és ragaszkodás van, és ők ezt még ki is mutatják. A kamaszokkal – mert kántorként velük is találkozom – már sokkal nehezebb. Jelenleg a pilisi gyermekotthon óvodájában dolgozom, ami speciális helyzet. Olyan gyerekekkel foglalkozunk, akik nem tudják, mi a család. A szüleiket nem pótolhatjuk. Csak azt tudjuk nyújtani nekik, hogy legyen még egy ember, akire ragaszkodhatnak, akit szerethetnek, akire felnézhetnek. Tulajdonképpen szeretetet kell nekik adni minden mennyiségben, nyesegetni a rossz szokásaikat és taníttatni őket arra, hogy mi lenne a helyes.

– Bár még csak most vagyok végzős a teológia hitoktató szakán, már most, ebben a tanévben van tizennégy hittanórám a pilisi gyülekezetbe tartozó intézményekben – mondja *Sámuel*, aki közel tíz éve vesz részt egyházunk gyermek- és ifjúsági munkájában. – A gyerekek nagy része már ismert engem korábbról a gyülekezetből. Addig egy rövidgatyás, pólós srác voltam a szemükben, akivel a táborban együtt birkóztak, és aki esti mesét mondott nekik. Most pedig ott ülök a tanári asztalnál, és azt kérem tőlük, vegyenek elő egy üres papírt... De ugyanígy az is furcsa, amikor azok a gyerekek, akik azelőtt nem ismertek engem, simán úgy köszönnek: „Csókolom, Samu bácsi!” Ez tanulóévemnek is, hogy mikor, hol lehetek a laza ifjúsági munkás, és mikor a kicsit komolyabb tanító bácsi. A visszajelzések azt mutatják, eddig egész jól sikerült egyensúlyba hoznom ezeket a szerepeket.

■ VITÁLIS JUDIT

VEZÉRCIKKVISSZHANGOK – KOMMENTÁR NÉLKÜL

Viszont

Mindig sajnáltam azokat a kisebb-nagyobb közönségeket, amelyek belső nézeteltéréseik, vitáik, konfliktusaik „rendezésében” eljutnak odáig, hogy az egyik fél a széles nyilvánosság előtt üzen a másiknak, aztán a másik válaszában teszi ugyanezt, amit majd viszonzásul követ, amely megszüli a viszonz-viszonzást, amely...

Sajnálatra méltó ez a folyamat egyrészt azért, mert arról árukkodik, hogy a két ember, illetve közösség között már nem működik a közvetlen, személyes kommunikáció. Az üzenetet már a nyilvánosság hangerőnövelő tényezőjével kell megerősíteni.

Másrészt sajnálatra méltó azért, mert egy átalakulási folyamat közepén a nyilvánosság „tájékoztatása” egy-egy részletkérdésről, részállapotról lehet akár manipuláció is: ami a nyomtatott betűbe „szentesül”, hivatkozási alap-pá válik – ellene tenni, másképp lépni már mintha az egész nyilvánosság ellen elkövetett bűn lenne.

Aki először lép a nyilvánosság elé, és feltárja aggodalmait, félelmeit – ezzel megteremtve a manipulációs „bázist” –, később, mikor aggodalmait, félelmeit igazolva látja, vesztes hősként tárhatja ugyancsak a nyilvánosság elé: látjátok, megmondtam (megirtam). Nem az lesz a kérdés, hogy ezen aggodalmak, félelmek reálisak-e, csak vissza kell majd utalni az adott lapszám adott oldalára, a „bázisra”, és máris tényként rögzül az olvasóban: hűűű, ő tényleg megmondta (megírta)! De mit is?

Ügyes technika, amelyet egy jó újságíró nagyon jól tud használni, ahogy tette ezt az *Evangélikus Élet* főszerkesztője a lap 80. évfolyamát indító lapszám vezércikkében. Mi tagadás, elkeserített *T. Pintér Károly* írása. Egyrészt azért, mert lám, én is pont azt teszem, amit más esetekben sajnálatra (olykor szájalomra) méltónak tartok: a lap hasábjain megszólaló üzenetre válaszolok a saját munkatársamnak. Nehéz megállapítani: ezek szerint a közvetlen, személyes kommunikáció már nem működik (?).

De nemcsak a saját, személyes vetülete miatt elkeserítő ez számomra, hanem sokkal inkább azért, mert arról árukkodik, hogy az evangélikus sajtó- és médiaszolgálat megújítására tett lépések nem tudják önmagukban meggyőzni azokat, akik nélkül biztosan nem lehet e szolgálati területünket hatékonyabbá, tartalmasabbá és még talán többeket is megszólítóvá tenni. Szomorú azt tapasztalnom, hogy az evangélikus sajtó- és médiaszolgálat megújítására tett lépések láthatók, értelmezhetők úgy is, hogy azok nem másért, mint azért történnek, hogy „*Fabiny Tamás és köre*” „lenyúlja” az evangélikus sajtómédiát.

Alapvetően egy dolgot szeretnénk: többeket elérni azzal az üzenettel, amelyet az egyház Ura ránk bízott. Egy-egy lap példányszáma, egyházi honlapunk látogatottsági mutatója csak ennyiben érdekes igazán: amiért Krisztus egyháza „működteti” azokat – az evangéliumi tartalom megjelenítéséért –, ezt a célt elérik-e, vagy lehetne jobban, mélyebben, hatékonyabban megfelelni a (missziói) parancsoknak.

Az *Evangélikus Élet* példányszáma az elmúlt tíz évben a felére csökkent, jelenleg 3300 példányban jelenik

et ebből a számomra sértődöttnek tehetetlennek tűnő álláspontból, mert így a folyamatosan csökkenő számokat, a szűkülő teret kódoljuk a jövőbe.

Nem szölkünk meg arról, hogy a jelenlegi rendszerben a különböző médiumok és szerkesztőségei – finoman szólva – nem segítik egymás munkáját abban, hogy együtt és egyenként „célszerűbben” tudják véghezvinni munkájukat, és az egymással folytatott, időnként nem is túl szakmai viták attól veszít el az energiáikat, hogy ki-ki a saját feladatára,

meg – miközben terjedelme megduplázódott, színes lett, és a tíz-tizenöt évvel ezelőtti megszabott keretek között és a rendelkezésre álló erőforrások mellett a lehető legszakosított munkát végzi a szerkesztőség. Ami a példányszám alakulásánál még beszédesebb, az az olvasói átlagéletkor. Tíz évvel ezelőtt a 65 évesnél idősebbek alkották az olvasótábor nagy többségét, tíz évvel későbbre ez a tábor pont tíz évet idősödött. Erre az elmúlt tíz-tizenöt évre tehető az a paradigmaváltás, amelyre főszerkesztő úr is utal cikkében.

Ezek a mutatók egy dologról biztosan egyöntetűen üzennek: valamit változtatnunk kell, mert alapvetően mást várnak már a *potenciális* olvasók a laptól, mint amit vártak tíz-tizenöt évvel ezelőtt. Ugyan lehet kizárólag a meglévő olvasótábor alapvető szokásaira, elvárásaira építeni a lapunk stratégiáját, de így sejtethetően tíz év múlva az olvasótábor gerincét alkotók átlagéletkora 85 év lesz...

Lehet ugyan szerkesztőként, kiadóként számon kérni azokat, akik nem olvassák az *Evangélikus Életet*, de a „túlélési” stratégia nem szület-

együtt pedig a mindannyiunk előtt lévő feladatokra figyelhessünk. (Ezen viták az okai annak, hogy a sajtóbizottság gyakorta meg sem hívja üléseire a médiumok szerkesztőit, akik egyébként nem is tagjai ezen szakbizottságnak.)

Az *Evangélikus Információs Szolgálat* létrehozása éppen azt szolgálja, hogy a fenti két kihívásra választ találjunk: az evangéliumi tartalom „hirdetésére” és a médiumainkban dolgozó szerkesztők, újságírók, munkatársak együttműködésére, illetve a meglévő erőforrások eddigénél sokkal hatékonyabb felhasználására.

Viszont az biztos, hogy összekeverés-elméletek, manipulációs technikák használata ezt a folyamatot nem segíti. Viszont az is biztos, hogy ha a nem segítő szándékok és tettek helyett mindenki azt adja ehhez a folyamathoz, amije van: a szakértelmét, a tudását, a tehetségét, az elhivatását, akkor esélyünk van arra, hogy az együttműködésből valami új, az alapvető (missziói) parancsoknak megfelelő válasz szülessen.

■ KENDEH K. PÉTER,
a Luther Kiadó igazgatója

Dacmentes születésnap

2015 tavaszán a University of Pennsylvania irodalmi fakultásán *Kenneth Goldsmith* rendhagyó kurzust indít. Címe: *Az interneten elvesztegetett idő*. A professzor, aki egyben Amerika-szerte neves költő is, hallgatóinak azt igyekszik megtanítani, ami az írástudó – ezért rendszeresen olvasó – embert világszerte egyre inkább foglalkoztatja. Mi lesz a nyomtatott szó sorsa, ha az elektronikus információ az eddig is tapasztalt sebességgel terjed, s a képernyők és okostelefonok világa egyre inkább átveszi a nyomtatott papír helyét?

tisztviselőink. Az egyház püspöke, mint a laptulajdonos képviselője, ezt a közös felelősséget reprezentálja. Az egyházi közeg kétes értékű sajátossága, hogy – szemben a világi hierarchikus viszonyokkal – a főszerkesztő ezt az egyházvezetői felelősségvállalást ilyen éles hangon kommentálja.

Sosem értettem azokat, akik szinte büszkén mondták, hogy ők bizony nem olvassák az *Evangélikus Életet*. Mint ahogy azokat sem, akik megsértődtek egy-egy szerkesztői változtatáson. Tekintettel arra, hogy olykor más lapokba is írok, azt gondolom, bátran kijelenthetem: alig ismerem más sajtóterméket, ahol a szerkesztők szöveggondozási igényessége olyan magas szinten lenne, mint az *Evangélikus Élet*nél.

Ez az igényesség elengedhetetlen a nyomtatott sajtóban, ugyanakkor az elektronikus hírforrások rohanó világában nincs idő minderre. Nem véletlen, hogy ott hevenyészettebbek a mondatok, betűhibák is előfordulnak, ugyanakkor a kattintások számának maximalizálása érdekében olykor – különösen egyházi közegben szokatlan – bulvárosabb címekre bukkanunk. Viszont ott vannak az álló- és mozgóképek, amelyek sokkal ételhetőbbé teszik a távolban történt eseményeket. Ki állíthatná, hogy egy diaszpórában élő egyház számára ne lenne fontos egymás mindennapjainak minél jobb megismerése?

Van tehát hely a nap alatt a nyolcvanadik születésnapját ünneplő *Evangélikus Élet*nek és az egyre nagyobb vonzerővel bíró evangélikus honlapnak is. Ahhoz persze szintén nem férhet kétség, hogy a tartalmakat valahogy koordinálni kell. Természetes, hogy vannak átfedések, hiszen tudjuk: egyházunk idősebb tagjai nem feltétlenül szoktak rá az internetes szörfölésre. A koordináció javítására jött létre az *Evangélikus Információs Szolgálat* – immáron a nagy tapasztalatkinccsel rendelkező, a Protestáns Újságírók Szövetségében *T. Pintér Károly*val hosszú évek óta együttműködő *Csoma Áron* vezetésére. A laptulajdonos egyház és a felelős kiadó korántsem „kézi vezérlésre”, hanem okos összehangolásra kell törekedjék – az egyes szerkesztőségek fent említett eredményeinek elismerése és megtartása mellett.

Elővettem az *Evangélikus Élet* hetvenedik születésnapjára készült ünnepi számot, melynek vezércikkét egyházunk sajtóbizottságának akkori elnöke, bizonyos *Fabiny Tamás* írta. Sorait a 90. zsolttár 10. versével nyitja: „*Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábalvaló fáradtság...*” Ugye ismerős? Nemcsak a Szentírásból, hanem *T. Pintér Károly* múlt heti vezércikkéből is. A közösen olvasott és idézett zsolttár, az örömhír közös átélése, közös evangélikus keresztyén hitünk és őseink szeretete tisztelt hagyományra nem enged, hogy „*Fabiny Tamás és köre*” vagy *T. Pintér Károly* és szerkesztősége ügyévé váljon a „láthatóan evangélikus” sajtómegjelenésünk.

Biztos vagyok benne, hogy okos szerkesztői munkával az *Evangélikus Élet* előtt is még szép évek állnak, s honlapunk kattintásai is egyre szaporodnak. A „hiábalvaló fáradtságtól” s főleg a dacos vitáktól viszont – felismerve végre a jobbítás közös szándékát – igyekezzünk megkímélni egymást!

■ PRÓHLE GERGELY,
a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője

Az új évi első lapszám vezércikkéhez

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Levellemmel nem azt akarom jelezni, hogy „valaki” vagyok, aki végigolvassa az *Evangélikus Életet*, hiszen azt Ön tudja rólam. Hanem azt szeretném, hogy a lelkész és a nem lelkész egyháztagok meghallják, hogy mennyi imalehetőséget tartogat számunkra ez az újság.

Lelkészdinációról olvasva mindig elmondok magamban egy fohászt a számomra ismeretlen lelkészekért is. Örömmel olvasom, ha egy gyülekezet-

nek sikerül egy építkezést befejeznie, és hálát adok érte Istennek. Együttérzéssel olvasom az iraki, szíriai keresztyének szenvedéseiről szóló híreket, hiszen „*egy test vagyunk*” (Ef 4,4), „*idáig érzem, ha egy tagja fáj*” (*Túrmezei Erzsébet*), s könyörgök szabadulásukért, hogy megszűnjön üldöztetésük.

Tehát számomra az *Evangélikus Élet* olvasása nemcsak információszerzést jelent, hanem egyben imaóra is.

Üdvözlettel: DOBÓ JÓZSEFNÉ (Budapest)

Evangelikus felügyelő lett az első...

Díszpolgári címet alapított a Nógrád megyei Bokor község önkormányzata. Az elismerést első ízben múlt év végén adták át a nyolcszáz éves település karácsonyi ünnepségén. Ezen – a polgármesteri köszöntő, a gyermekek, a fiatalok és a felnőttek, valamint a helyi baptista gyülekezet műsorát követően – a Bokori Evangelikus Egyházközség felügyelője vehette át a megtisztelő elismerést. *Krátki György* „a közösséget végzett önzetlen, odaadó és példamutató, se-

gitőkész életvitelével” érdemelte ki a díszpolgári címet. A több évtizede helyben – állattartással – foglalkozó testvérünk közösségért végzett áldozatos tevékenységét fémjelzi az 1980-as években kialakított sportpálya, a játszótér létrehozása, a temető körbekerítése, sportfoglalkozások vezetése, közös kirándulások szervezése..., és nevéhez fűződik a műemlék evangelikus templom felújításának koordinálása is.

■ SZEPES PÉTER *felvétele*

HIRDETÉSEK

Taizé-ima és énekegyüttlét

A rákosszentmihály-sashalmi evangelikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb január 13-án, 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: gyertyafeny.lutheran.hu

Nyugdíjas lelkészcsaládok összejövetele

A nyugdíjas lelkészcsaládok következő összejövetele január 9-én, pénteken fél tízkor lesz a Deák téren. Az áhítatot *Rezessy Miklós*, az előadást *Garádi Péter* tartja *Budaörsről Sajógömörig* címmel.

Istentiszteleti rend • 2015. január 11.

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 2,41–52; Róm 12,1–5. Textus: Ézs 42,1–9. Énekek: 371., 361.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Liszka Viktor; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. (karácsonyi oratórium 2.) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicván Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsahegy u. 46.** de. fél 11. Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Kulcsár Márton János; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Kulcsár Márton János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Darvas Anikó; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Darvas Anikó; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (családi) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.

Összeállította: BALLA MÁRIA

IN MEMORIAM SZIMON JÁNOS

(1929–2014)

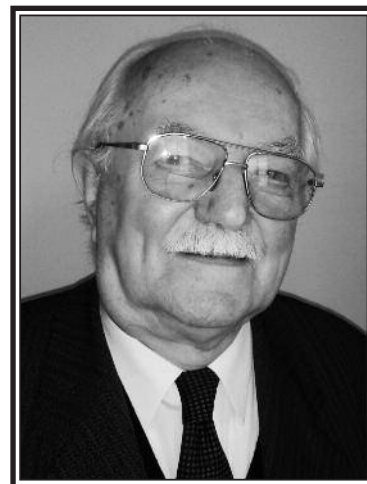
Bizonyára sokan hallották már a szomorú hírt: elhunyt *Szimon János* lelkész testvérünk. Temetése január 3-án – földi pályafutásának „végállomásán” – Sopronban volt, lelkészek és a gyülekezet nagy részvételével és részvételével.

Szimon János 1929. május 12-én született Csikóstóttősen. Édesapja *Szimon Henrik* kovácmester volt, a falu egyik megbecsült embere. Hogy mennyire, az egy drámai történetben később vált még inkább nyilvánvalóvá... A családban három testvér nevelkedett, János volt közöttük a legfiatalabb. Neki adatott meg a továbbtanulás lehetősége is.

Már érettségi vizsgára készült 1948-ban, amikor megjött a kitelepítési rendelet. A kitelepítendők névsorában a Szimon család is szerepelt, hiszen származásuk szerint németek voltak. Már a vaгонba csomagoltak, amikor a község kérésére – néhányukkal együtt – őket kihúzták a listáról, itthon maradhattak. A kérés indoka: Szimon Henrik kovácmester a falu megbecsült és nélkülözhetetlen embere.

Itthon maradhatott a család, de könnyes szemmel kísérték a kitelepítettek vonatának indulását. János elmondása szerint éppen Bonyhádról, a gimnáziumból gyalogolt haza a mintegy négy kilométeres úton, amikor látva a vonatot, az ő szeméből is kicsordult a könny.

János útja az evangelikus teológiai akadémiára vezetett; tanulmányait Sopronban kezdte, és a Budapestre „betelepített” intézetben fejezte be. Már a teológián elhatározta, hogy ha Isten engedi, azoknak szeretne német nyelven szolgálni, akiket nem telepítettek ki. Így lett – egy vele készült interjú szerint – olyan lelkész, akinek

„egész életét végigkísérte a hazai német ajkú evangelikuság sorsa”.

A pontos szolgálati út ennél azért „tarkább” volt. Lelkésze 1954 tavaszán *Dezséry László* püspök avatta a kőbányai templomban. Első állomáshelye – segédlelkési minőségben – a budapest-józsefvárosi gyülekezet volt, majd 1954 és 1956 között a balatonszárszói missziói szórványban kapott lelkési szolgálatot. Nagy örömmel írta leveleiben, hogy nyaralása alkalmával hány lelkész-társa látogatta meg.

Pár hónapos „otthoni”, csikóstóttői helyettes lelkési szolgálat után megválasztotta őt az ecsenyi gyülekezet, 1956. szeptember 10-én volt beiktatásának ünnepe.

Pontosan egy évvel beiktatása után, 1957. szeptember 10-én megint oltár előtt állt, pontosabban álltak hűséges segítőtársával, *Lotz Mária*val. Az esketési szolgálatot feleségének édesapja, *Lotz Tibor* végezte. Marika, a hűséges feleség óvónő volt, otthon pedig két gyermeket – *Anikót* és *Zoltánt* – „óvott” férjével együtt.

A család beépült a falu és a gyülekezet életébe, János pedig nemcsak az evangelikusok pásztora volt, hanem mindenkit segített.

Huszonöt évnyi „motorozás” után fogadta el a soproni gyülekezet meghívását, így lettek soproniak.

A házaspár a lelkész nyugdíjazása után is Sopronban maradt. János testvérünk élete utolsó napjáig aktívan részt vett a gyülekezet életében. Élete utolsó napján gyengélkedő szívét azzal terhelte, hogy felment a karzatra... és ez lett életének utolsó útja: 2014. december 22-én hajnalban megállt megfáradt szíve.

Mi tudjuk, hogy Sopron nem végállomás volt. Az igazi végállomás Jézus Krisztus országa, annak a szeretetnek a birodalma, amelyet földi életében Szimon János is hirdetett, s amely egyetlen bizodalma volt. Ezzel a reménységgel búcsúzunk tőle mi is.

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Az év fája, 2014 – a tatai nagy platánfa

Az év fája vetélkedő célja, hogy a fák természetben betöltött szerepén keresztül hívja fel az emberek figyelmét a környezettudatosságra. A vetélkedő az európai Az év fája versenyhez kapcsolódik, melyet az Environmental Partnership Association szervez.

Az Országos Erdészeti Egyesület már 1996-ban elindította Az év fája mozgalmat. Ez azonban nem egy konkrét fát, hanem egy-egy kevésbé ismert hazai fajt ismert meg a nagyközönséggel és az erdészeti szakmával. Az adott évben az erdészeti ismeretterjesztés, az erdei iskolai programok, tanulmányi versenyek és a szakmai kutatások kiemelten foglalkoznak a választott fajjal. Az elmúlt időszakban mintegy kétszáz tanulmány és kiadvány jelent meg az év fáival kapcsolatban. 2014-ben az év fája a magyar erdők egyik szürke eminenciása, a mezei juhar volt.

2011-ben az Országos Erdészeti Egyesület is csatlakozott Az év fája verseny lebonyolításához.

2014-ben a tatai nagy platánfa lett az év fája. A tatai nagy platánfa említések a környékbelieknek rögtön eszükbe jut az Öreg-tó partján álló, méltóságáteljes óriásplatán, amely a vár délnyugati kapujának közelében él immáron 232 éve. A verseny győz-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

tese 19 méter magas, törzskerülete 650 centiméter.

A fát több társával együtt Versailles-ból hozták az Esterházy család tatai grófi ágát alapító Esterházy

Miklós János koronaőr fia, Ferenc megbízásából. Visszaemlékezések szerint a grófi gyerekek is szívesen játszottak itt, az Esterházy-kastélytól alig pár méterre álló platán alatt. Hosszú élete során nemcsak az időjárás visz-

taságait, vihart, villámot kellett türelnie, hanem az emberek támadásait is.

Ha a vén platán mesélni tudna, történeteivel több könyvet is megtölthetne a lombjai alatt szövődő barátságokról, boldog randevúkról, az általa meghírett művészekről. A tóparton sétálva aligha találkoznánk olyan helybélivel, akinek ne lenne hozzá fűződő élménye. Így volt ezzel Pribozsny Máttyás Kölcsey-díjas író is, aki a fának köszönhetően nyerte vissza íráskészségét. Az író ugyanis stroke-on esett át, emiatt nem tudta folytatni írói tevékenységét. „Majd

ha Tatára költözünk, az öreg platán meggyógyít” – reménykedett. A fa varázslatos hangulata újra felélesztette írói fantáziáját, és megírta A platánkirály című meséjét.

■ S. A.

Az egyház(zene) szolgálatában

Huszonöt éves a Mandák kórus

A zuglói evangélikus templomban tartotta jubileumi hangversenyét tavaly december 30-án a huszonöt éves Mandák kórus.

A főtí Evangélikus Kántorképző Intézet – talán így is mondhatjuk – fogalom az egyházban. Egy hely, ahol a résztvevők maradandó élményekkel gazdagodhatnak, és minőségi egyházzenei képzésben részesülhetnek. Nem is csoda, hogy az ott tanulóknál közül nem egy lett később lelkész vagy kántor; elhivatott keresztények kerültek-kerülnek ki az intézményből, és kötődnek ma is Főhoz.

1989-ben az épület adott otthont a Mandák kórus indulásának is. Ifj. dr. Hafensch Károly szilveszterre Főtra hívta a nyári kórusok tagjait, hogy közösen ünnepeljék az újévet. A találkozó olyan jól sikerült, hogy a résztvevők úgy döntöttek, többször meg kell ismételnünk. Lényegében ekkor született az elhatározás, hogy létrehozzák a kórust.

Eleinte a tagok csak két-három havonta jöttek össze az ország minden részéből, majd 1992 őszétől már havi rendszerességgel folyt a próbák. Így jött létre a Mandák kórus, melynek tagjai fiatal kántorok, kántorjelöltek, később lelkészek és lelkes, aktív gyülekezeti tagok lettek.

Most azonban nemcsak a kerek évforduló a fontos, hanem az is, amit ebben a negyedszázadban a kórus képvisel. A kezdetben ifj. dr. Hafensch Károly, majd dr. Balás István vezetése alatt működő „ének-lő gyülekezet” ugyanis már a kezdetektől – mintegy hitvallásként – nem a dicsőségre tört, hanem dicsőséget szerzett. Nem nagy hangversenytermeket kívántak meghódítani, nem a hírnevüket kívánták öregbíteni, hanem felismerték azt a küldetést, hogy olyan gyülekezetekhez is el kell menniük, ahol a zene, az egyházzene missziót tölthet be.

Így történhetett – miként Balás István fogalmaz –, hogy „a ma negyven tagú ifjúsági énekkar igazi közösséggé formálódott: szeretik egymást, szeretnek énekelni, s szeretik a fokozatosan bővülő repertoár darabjait”.

Pedig ez korántsem lenne egyértelmű, ha arra gondolunk, hogyan épül fel a kórus. Tagjai az ország különböző pontjain laknak, így a próbák, a közösség nagy húzóerővel kellett, hogy bírjon. „A világon talán nincs másik példa arra, hogy egy kórus tagjai havonta egyszer – az ország minden részéből saját költségükön utazva – összegyűljenek, hogy együtt lehessenek, és kórusműveket tanuljanak. Nem

hetente kétszer, hanem havonta csak egyszer! Épeszű szakmabeli ennek hallatán csak egyet mondhat: egy ilyen kórus törvényszerűen és vilámgyorsan megbukik. Ez így is van. Másutt. De nincs így, ha a Mandák kórusról van szó” – fogalmaz a karnagy.

Ezt a jubileumi hangverseny hallgatósága a zuglói evangélikus templomban meg is tapasztalhatta. Hallható volt többek között Kodály Zoltán Adventi ének, Heinrich Schütz Die Himmel erzählen, Felix Mendelssohn Richte mit Gott, William Byrd Agnus Dei, valamint Wolfgang Amadeus Mozart Misericordias Domini című műve ugyanúgy, mint Johann Sebastian Bach Jesu meine Freude című motettája. A kórusművek Balás István és Szűts Apór vezényletével hangzottak el, orgonán Németh Csaba és Balás Dóra működött közre.

És hogy mit kívánhatunk az ünneplő és ünneplő kórusnak? Az előadás és huszonöt év kitartó munkája alapján csak azt, hogy szüntelenül megújuló erővel folytassa útját, vigye az egyházzene által az ige üzenetét határon belül és azon túl továbbra is hasonló, szünni nem akaró lelkesedéssel és minőségben.

■ GALAMBOS ÁDÁM
► Evangélikus.hu

HIRDETÉSEK

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2015/2016-os tanévre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) lelkészek, katekéták és lelkészi munkatársak, hittanárak, kántorok, teológusok képzése folyik. A képzés lehetőségei a következők:

1. Teológus-lelkész szak: egységes, osztatlan mesterképzés (MA)

Képzési idő: 12 félév.
Megszerzendő kreditek száma: 360.
A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja: felkészítés a teológia tudományának művelésére és az evangélikus lelkészi hivatás betöltésére. A szak a keresztény teológiai hagyomány egészére épülő alapismereteket nyújt és követel meg, felkészíti a hallgatókat az önálló, evangélikus szemléletű teológiai gondolkodásra, továbbá az evangélikus egyházban, de elsődlegesen a Magyarországi Evangélikus Egyházban végzendő lelkészi munkára, és kialakítja bennük az ehhez szükséges jártasságokat, készségeket és szemléleti jellemzőket.

2. Kántor alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév.
Megszerzendő kreditek száma: 180.
A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja felsőfokú elméleti és gyakorlati ismeretekkel és kompetenciákkal rendelkező kántorok képzése, akik jól használható alapozást kapnak a teológiai alapismeretek, az orgonajáték és a karvezetés mellett a pedagógia, az ifjúsági zene és a gyülekezetépítés területén is.

3. Katekéta-lelképáztori munkatárs alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév.
Megszerzendő kreditek száma: 180.
A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

A képzés célja olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkészi munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, lelkigondozói, gyülekezetépítési munkáját.

4. Osztatlan hittanár-nevelőtanár képzés

Képzési idő: 10-12 félév (a választott tanárképzéstől függően).
Megszerzendő kreditek száma: 300-360 kredit.

A képzés Budapesten, az EHE-n és az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) folyik nappali tagozaton.

A képzést az ELTE-vel közös képzésben indítjuk az alábbi közismereti szakokkal párosítva:

- az angol nyelv és kultúra tanára (általános iskolai, középiskolai)
- biológiantanár (egészségtan) (általános iskolai, középiskolai)
- ének-zene tanár
- fizikatanár (természettudományos gyakorlatok) (általános iskolai, középiskolai)
- földrajztanár (általános iskolai, középiskolai)
- francia nyelv és kultúra tanára (általános iskolai, középiskolai)
- informatikatanár (általános iskolai, középiskolai)
- kémiantanár (általános iskolai, középiskolai)
- a latin nyelv és kultúra tanára (általános iskolai, középiskolai)
- magyartanár (általános iskolai, középiskolai)
- matematikatanár (általános iskolai, középiskolai)

- a német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára (általános iskolai, középiskolai)
- a német nyelv és kultúra tanára (általános iskolai, középiskolai)
- természetismeret-környezettan tanár
- történelemtanár és az állampolgári ismeretek tanára (általános iskolai, középiskolai)

Az osztatlan hittanárképzés azoknak ajánlott, akik még nem rendelkeznek tanári diplomával, 2015-ben kezdik egyetemi tanulmányaikat (vagy még egyetemi tanulmányaik elején járnak), s a hittanár szakot egy másik közismereti tanár szakkal együtt szeretnék elvégezni.

5. Hittanár-nevelőtanári mesterszak (MA)

Képzési idő: 2-4 félév. (A képzés ideje már meglévő tanári végzettségtől függ: például tanári mesterszak vagy egyetemi/ősszkolai tanári végzettség esetén 2 félév, tanítói végzettség esetén 3 félév.)
Megszerzendő kreditek száma: 60-120 kredit.

A képzés nappali tagozaton folyik az EHE-n, valamint azok számára, akiknek tanári okleveléhez további pedagógiai modul elvégzése szükséges, az ELTE-n is.

A képzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik úgy szeretnék hitnandiplomát szerezni, hogy katekétalelképáztori munkatárs vagy kántor alapszakot végeztek, illetve akik már valamilyen pedagógusi oklevéllel rendelkeznek.

Azon jelentkezők számára, akiknek nincs hitéleti képzési területen szerzett, legalább alapszakos diplomájuk, a hittanár-nevelőtanári mesterszakra történő belépés feltétele egy hitéleti részismereti képzés teljesítése az EHE-n. Ennek szakterületei: biblikus teológia, rendszeres teológia, történeti teológia, gyakorlati teológia. A részismereti képzés ideje 2 félév.

6. Teológus mesterszak (MA)

Szakirányok:
• biblikum
• szociológia
Képzési idő: 4 félév.
Megszerzendő kreditek száma: 120.
A képzés levelező tagozaton, Budapesten folyik.

A képzés célja olyan értelmiségiek képzése, akik a teológia tudományát magas szinten művelik, és be tudnak kapcsolódni az egyes egyházak, vallási közösségek szellemi vezetésébe.

A jelentkezéshez feltétel nélkül elfogadott oklevél:
• teológus BA oklevél
• katekéta-lelképáztori munkatárs BA oklevél

A jelentkezéshez feltétellel elfogadott a nem teológus szakon szerzett, legalább alapfokozatú (BA) oklevél.

További információk az Evangélikus Hittudományi Egyetem honlapján: <http://teol.lutheran.hu> található.

A kitöltött, mellékletekkel ellátott saját jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 Ft felvételi eljárási díjnak február 15-ig kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 469-1051; fax: 363-7454; mobil: 20/824-9263).

Kivétel: osztatlan hittanár-nevelőtanár szak, amelyre a központi felvételi rendszeren (felvi.hu) keresztül kell jelentkezni, szintén február 15-ig.

Közlemény

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága által kiírt színpadimű-pályázat értékelése lezajlott, a bírálóbizottság döntése alapján második fordulóra nem kerül sor.

A nyolc beérkezett pályamű közül a bírálóbizottság Ittész Tamás *Sola gratia – The Luthers ragtime-/jazzopera Martin Luther King és Luther Márton életéről* című, valamint Laczó Zoltán Vince *Egy az Isten* című pályázatát megosztott második díjban, Joó Zoltán *Luther könnyei – Koncertdráma* című pályázatát pedig harmadik díjban részesítette.

HIRDETÉSEK

Luther-konferencia Révfülöpön

Február 6–8-án tartjuk az idei Luther-konferenciát Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Jelentkezni lehet a revfulop@lutheran.hu címen. A részletes programot a következő lapszámomban tesszük közzé.

Felhívjuk tisztelt vásárlóink figyelmét, hogy könyvesboltunk elköltözött!

Üzletünk új címe: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
Kiadványaink megrendelhetők: kiado@lutheran.hu
Január 18-ig zárva tartunk.
Leltár utáni nyitás: január 19-én, hétfőn.
Nytitva tartás: hétfő–péntek: 9–17 óra között.
Megrendeléseket január 19-től tudunk teljesíteni.

Címváltozás

Az Evangélikus Élet szerkesztősége a Budapest IX. kerület, Üllői út 25. alatti irodaház (City Corner) földszint 1. és 2. számú helyiségeibe költözött. Munkatársaival – az impresszumban feltüntetett e-mail címeken kívül – a +36-20-824-5519-es mobilszámom vehető fel a kapcsolat. (A korábbi vonalas telefonszámok „beüzemlése” csak január végén várható.)

GYÁSZJELENTÉS

Elhunyt *D. dr. Nagy Gyula* ny. püspök, professzor 96 éves korában. Hamvasztás utáni gyászistentisztelete január 31-én, szombaton 11 órai kezdettel lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. Legyen áldott emléke s elvégzett szolgálata!

GYÁSZJELENTÉS

Szomorú szívvel, de a feltámadás reménységével tudatom, hogy édesapám, *Baranyay Kálmán* 79 éves korában hazatért Teremtőjéhez. Temetése január 17-én, szombaton 11 órakor lesz a csömöri temetőben.

A gyászoló család nevében:
Baranyay Csaba

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 11.)

Segíts, Uram, mert elfogytak a kegyesek, eltűntek a hívek az emberek közül. Zsolt 12,2 (Jn 6,67–68; Mt 3,13–17; Róm 12,1–3/4–8; Zsolt 101) Alappanasz: fogyunk, üres helyek a templomokban. Hol vannak a régiek, a bibliás, énekeskönyves, veretes hitű testvérek? Elfogytak, elköltöztek, eltemettük őket. Nem jöttek újak a helyükre. A panasz nem új, már a zsolttáros is maga elé mormolja kérdését. A jó hír az, hogy még mindig van, aki elmondhatja az alappanaszt. Ma én lépek a helyére, és ha figyelmesen olvasom az ősi zsolttárvet, a kiutat is megkapom. Isten segíthet: hitet ébreszteni, testvért találni minden emberi trenddel szemben.

Hétfő (január 12.)

Abban hiszünk, hogy az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. ApCsel 15,11 (1Móz 6,8; ApCsel 10,37–48; 1Móz 4,1–16) Hatalmas ígérlet az üdvösségre, amely annak hogyanjára is választ ad. Végző teljes reménységünk van, de sem nem életünk természetes folytatásaként, sem teljesen idegen csatolmányként, hanem az Úr Jézus kegyelme által. Hit, kegyelem és üdvösség összekapcsolódnak. Egyetlen dinamikus folyamat részei vagyunk személy szerint mindnyájan, de nem egyedül, hanem másokkal együtt, akik szintén érzik a lelket emelő, végtelen erőt.

Kedd (január 13.)

El tud-e rejtőzni valaki olyan helyre, ahol nem látom? – így szól az Úr. Nem én töltöm-e be az eget és a földet? – így szól az Úr. Jer 23,24 (Ef 5,8c; Józ 3,9–17; 1Móz 4,17–26) Nem tudunk, de próbálunk. Ádámok és Évák utódaiból júnak a vétek, a felelősség, az igazság elől. Bújunk csodáinkba, erőnk illúziójába, a vallásilag semlegesnek kijelölt reménytelenségbe, vallással takarózó szeretetlenségbe – egyszóval bűnbe. Bármilyen rafináltak és meggyőzőek is a menekülési kísérletek, egytől egyig a földön történnek és az ég alatt. Minden szabadságunkat, még a rossz veszélyével is, a Mindenhatótól kaptuk. Isten tekintete előtt zajlik ez a mai nap is, még annak bűnei is.

Szerda (január 14.)

Hallgatott minket egy Lúdia nevű istenfélő asszony, egy Thiatirából való bíborár, akinek az Úr megnyitotta a szívét, hogy figyeljen arra, amit Pál mond. ApCsel 16,14 (1Sám 3,9b; Kol 2,1–7; 1Móz 6,5–22) Egy megnyíló fül és szív, és egy név örökre megmarad. A Bibliából, évezredek távolából hozzánk teljesen hasonló emberek lépnek elő. Az üzenet ma ugyanúgy szól, mint akkor, és istenfélő nyitottsággal lehet nyitott hallgatni és figyelni: nőnek és férfiak, kereskedőnek és vásárlónak egyaránt. Legvégül belőlünk is ennyi marad, mint a thiatirai bíborárusból. A feledés, az elmúlás, a kárthat ellenszerei az istenfélelem, a nyitott szív és a figyelem.

Csütörtök (január 15.)

Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethető el a hegyen épült város. Mt 5,14 (Jer 31,38; Mk 10,13–16; 1Móz 7,11–24) Van valami, ami mi vagyunk, de sokszor úgy érezzük: titok, ciki vagy kommunikálhatatlan. Hogyan mondjam el annak, akinek nagyon szeretném, de jól, semmiképp sem elrontva? Hogyan tartsam titokban az előt, akire szerintem nem tartozik? Egyéni és közösségi szinten naponta keressük a fel nem tűnés normalitásának rejtő színtelenjét vagy a rossz bemutatkozás félelme miatti csöndet. Ez a mondat biztosságot ad: amitek van, az jó, és úgy tartozik hozzátok, mint az arcotok.

Péntek (január 16.)

Ezért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené. Róm 9,16 (5Móz 7,7–8a; Lk 12,49–53; 1Móz 8,1–12) Nem megszerezhető, nem megvehető és nem uralható. Csak ajándékként kaphatjuk. Minden taktika csődjé és minden remény nélküli lehetősége: akkor is megkaphatom, mikor magamnak soha oda nem adnám, mert méltatlan, alkalmatlan, érdektelen vagyok. És mégis, mindezek ellenére könyörül. Olyan tapasztalat ez, amely rámutat korábbi erőfeszítéseik, magabiztos tervek hiábavalóságára, és ezt minőségileg nagyobb szeretetével mutatja meg.

Szombat (január 17.)

Emeljétek föl fejetekeket, ti kapuk, emelkedjétek föl, ti ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Zsolt 24,7 (Lk 12,36; Mt 6,6–13; 1Móz 8,13–22) Ki az a dicső király? – kérdez vissza a zsolttár. Az erős és hatalmas Úr, válaszol, majd újra felszólítja az ajtókat: nyíljanak. Az ajtók még mindig bizalmatlanok. Újra kérdeznek. És megint választ kapnak. Itt a zsolttár vége. Nekünk, ajtóknak pedig nincs harmadik kérdés. Csak a mozdulat: emelkedés és nyitás – vagy a bezárt mélység.

■ SZABÓ B. ANDRÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 11-étől január 18-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.10 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)	5.15 / M1 Hajnali gondolatok	11.07 / Kossuth rádió A Hely (riportműsor)	10.05 / Kontakt Rádió (Terézváros) – FM 87,6 Lélekhangoló
7.05 / Duna Tv Isten kezében	8.00 / Duna Tv Isten kezében	Vöröskereszt	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)
8.30 / Mária Rádió Ökumenikus lapszemle	13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk!	11.40 / Pax Tv Istennel szövetségben (riportfilm)	12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból	Az evangélikus egyház féléórása	12.05 / Bartók rádió A Les Arts Florissants kórus és zenekar hangversenye	a szombathelyi evangélikus templomból
9.30 / Bartók rádió Musica sacra (egyházzenei magazin)	15.10 / Duna World Református ifjúsági műsor	14.50 / Duna World Élő egyház (vallási híradó)	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...”
10.05 / M1 Evangélikus magazin	15.30 / Duna Tv Rekviem (magyar dokumentumfilm)	15.20 / M3 Olvasólámpa	A református egyház féléórása
18.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételtől	20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor)	Garai Gábor, Jókai Anna	14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Kantáták
21.25 / Duna Tv Amélie csodálatos élete (francia játékfilm, 2001) (116')	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	21.30 / Kossuth rádió Rádiószínház	18.05 / Pax Tv Reformációi gálaest (riportfilm)
0.40 / Duna World Szentföldi szent helyek üzenete	22.40 / Duna Tv Hangverseny a második magyar hadsereg emlékére	23.00 / M1 Csendes gyarmatosítók (magyar ismeretterjesztő film, 2013)	19.35 / Bartók rádió A Svéd Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye
	23.15 / M1 Aranyfészek (kulturális magazin)	0.00 / Pax Tv Jordán Tamással Vámos Miklós beszélget	21.20 / M1 Szabadság tér '89
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.15 / M1 Hajnali gondolatok	5.00 / Duna World Magyar első (ismeretterjesztő sorozat)	7.25 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)	6.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)
10.20 / M1 Család-barát (délelőtti magazinműsor)	Az első magyar királynő	7.55 / Duna Tv Isten kezében	7.35 / Duna Tv Világ-Nézet
13.45 / Pax Tv Nairobi Girls (riportfilm)	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Napi útravaló (credoradio.hu)	Katonapapok	Házigazgda: Fabiny Tamás
17.10 / M2 Lóti és Futi (magyar bábfilm-sorozat)	10.05 / Kontakt Rádió (Terézváros) – FM 87,6 Lélekhangoló	12.55 / M1 Kívánságiroda (német tévéfilm)	9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
19.25 / Kossuth rádió Tetten ért szavak	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)	13.10 / Pax Tv 10. Szélerőszia evangélikus ifjúsági találkozó (riportfilm)	9.30 / Kossuth rádió Musica sacra (egyházzenei magazin)
Balázs Géza műsora	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar)	Filléres emlékeim	17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Evangélikus istentisztelet közvetítése
21.25 / M3 A végzet asszonya (magyar tévéjáték, 1983)	Lélekhangoló	16.35 / M1 Ég, föld, férfi, nő	19.30 / Duna World Kerekék és lépések (magyar ismeretterjesztő sorozat)
21.55 / Duna World Ybl 200 (magyar ismeretterjesztő sorozat)	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)	Erdély	A nyugati Zemplénben
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár	21.15 / Pax Tv Az emmausi vacsora (riportfilm)	17.05 / Pax Tv Ökumenikus imaheti istentisztelet, 2014	23.40 / Pax Tv Lira Paletta (koncertfilm)
22.00 / Bartók rádió Dzsessz a Márványteremben	22.30 / Duna Tv Kultikon (kulturális magazin)	18.35 / Duna Tv Fölszállott a páva (népzenei galámsor)	A Zákeus Médiacentrum műsora

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Ecsédi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). Szerkesztőbizottság: Adami Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árusítja a kiadó. Terjesztő a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Meghívó a budakeszi Protestáns Kör rendezvényére

Január 15-én, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) *Honnan hívó, Homo?* címmel a fenntartható fejlődés lehetséges útjairól tart előadást *Vida Gábor* biológus, botanikus, genetikus. Szerepettel várunk minden érdeklődőt.

Az előadást a Nemzeti Kulturális Alap támogatja, és ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadunk.

HIRDETÉS

